

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6344

50-ti metai

Gruodis - December 20, 1965

Nr. 138

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

EUROPA IR VIETNAMAS

VALSTYBĖS SEKRETORIUS RUSK IESKO EUROPOS PARAMOS JAV POLITIKAI VIETNAME. — NEPAISANT VISŲ PRIEKAIŠTŲ LIGSIOLINEI JAV POLITIKAI, EUROPA PRAKTISKAI NETURI KITO PASIRINKIMO, KAIP TIK NORETI JAV LAIMĖJIMO.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Pirmadienį Paryžiuje prasidėjusioje NATO konferencijoje Valstybės Sekretorius Dean Rusk paragino Amerikos sąjungininkus toje šiaurės Atlanto Gynimosi Sąjungoje daugiau domėtis Vietnamo karo ir paremti JAV, jei ne ginklu, tai bent ūkiškai ir svarbiausia - morališkai.

Iki šiol Vakarų Europos valstybės į Vietnamo karą stengėsi žiūrėti kaip į grynai amerikiečių reikalą. Buvusios kolonialinės imperijos, kaip D. Britanija, Prancūzija, Belgija ir Olandija, kurios buvo priverstos atsisakyti savo teritorijų užjūriuose, tarp kitko ir JAV spaudžiant, su piktoku džiaugsmu stebėjo amerikiečių pastangas išlaikyti savo pozicijas ten, kur joms tai nepasisekė. Tiesa, amerikiečiai kovoja pietiniame Vietname ne tam, kad tą kraštą išlaikytų kaip savo koloniją, bet tam, kad apgynus jo nepriklausomybę, tačiau tos kovos eigoje pietinis Vietnamas, bent laikinai, virto amerikiečių kolonija. Pagaliau, ... geologiškai žiūrint, komunizmas, kuris grąso įsigalėti pietiniame Vietname, neesąs toks blogis, prieš kurį reiktų visur pasipriešinti ginklu. Washingtonas toleruoja komunistinį režimą Sovietų Sąjungoje, Jugoslavijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, Rytų Vokietijoje, kituose Europos, Azijos, Afrikos kraštuose ir net Kuboje, tai kodėl dabar prireikė kovoti pietryčių Azijoje, pačiam tolimiausiam ir nuo Amerikos ir nuo Europos pasaulio kampe?

Dėl visų tų sumetimų lengva suprasti europiečių nenorą įsi-

maišyti į Vietnamo konfliktą. Pagaliau, jei pietinis Vietnamas yra taip svarbus Amerikos ir viso laisvojo pasaulio saugumui, kodėl JAV iki šiol tą karą vedė taip sakant tik "viena ranka", kodėl jos iki šiol nesunaikino tikrojo agresoriaus - šiaurinio Vietnamo režimo?

Iš kitos pusės, JAV šiuo metu jau yra taip įklampusios į Vietnamo karą, kad iš jo negali pasitraukti "neprarasdamos savo veido", t.y. prestižo. Jei Amerika pasitrauktų iš Vietnamo, kas galėtų patikėti, kad ji nepasitrauks iš Vakarų Berlyno ir iš Europos?

Nėra jokios abejonės, kad JAV pačios kaltos dėl dabartinės būklės Vietname, lygiai kaip ir dėl padėties Europoje, tačiau nepaisant viso to, JAV ir toliau palieka vienintelę laisvojo pasaulio viltį ir jo realiu gynybą. Dėl to Vakarų Europa, jei Washingtonas pasiryš kovoti Vietname iki galo, neturi jokio kito pasirinkimo, kaip stoti Amerikos pusėje.

Prieš kiek laiko Dean Rusk visai teisingai pastebėjo:

Vieno mito saulėlydis

R. E. MAZILIAUSKAS
Dirvos korespondentas
Vokietijoje

Generolui de Gaulle prezidentiniuose rinkimuose negavus absoliučios daugumos, nustebę patį prancūzų visuomenė, nekaltant jau apie užsienius. Švedų Aftonbladet ilgojo generolo nepasisekimo aprašymą ironiškai užvadino "Opla, pone generole", o Hamburgo Die Zeit -- "Vienos eros pabaiga".

Rinkimai, atrodo, iš tikrųjų antspaudavo gaullistinės eros pabaigos pradžią. Iš spaudos komentarų sprendžiant, Prancūzijoje tik pats generolas su ištikimiausių gaullistų branduoliu šventai tebetiki de Gaulle ir Prancūzijos tapatybe. De Gaulle fenomenas istoriniame vyksme, be abejojimo, turėjo savo paskirtį. Jis savaip sukonsolidavo palaidą Prancūzijos valstybingumą, sudavė stiprų smūgį tradiciniam prancūzų politikos smulkiapartiškumui, o reakcijoje prieš jo misticismą ir devynioliktojo šimtmečio stiliaus nacionalizmą gimė nauja, jau tikroviškesnė politi-

nės diferenciacijos užuomazga. Gaullizmo mitas mirė ir tam mitui traukiantį smūgį sudavė ne kokie nors mistiškai, bet visiškai racionalūs elementai, išplaukiantieji iš visuomeninių Prancūzijos santykių.

De Gaulle savo tautiečiams septynerius metus kalte kalė į galvą, kad tik jis vienas laiduojąs respublikos politinę pusiausvyrą ir krašto stabilumą. Prieš rinkiminėje kalboje generolas rinkikus gąsdino, kad jei jie balsuos už kurį "buvusiųjų partijų" atstovą, valstybėje neišvengiamai įsivys chaosas. Šitas jo argumentas paprasčiausiai neatitinka tikrovės ir balsuotojų dauguma jam nepatikėjo.

Daugeliui nėra žinoma, kad konstituciniai nei V-jie respublikoje nėra prezidento rinktinės sąvokos. Be parlamento pritvirtinimo Prancūzijos prezidentas autoritatyviai, į nieką neatsižvelgdamas, tvarkytis negali. Generolo prezidentavimo septynmečiui

iš tiesų vyravęs politinis stabilumas nebūtų buvęs įmanomas, jeigu gaullistai parlamente nebūtų sudarę daugumos. Sekantieji parlamento rinkimai Prancūzijoje bus 1967 metais ir kone visi politiniai stebėtojai sutaria, kad šį kartą gaullistai mandatų daugumos parlamente nebesurinks. Todėl ir valstybės valdymas nebegalės remtis išimtinai orakuliškais prezidento sprendimais, bet turės nusileisti į gyvenimiškesnę plotmę, būtent, į "politikavimą", kompromisų ieškojimą, atskirų "pressure groups" interesų derinimą ir maždaug tą, ką vokiečiai taikliai vadina "Kuhhandel" (suprask, mainikavimą galvijais). Prancūzų balsuotojai vis dėlto yra politiniai išprusę, ką liudija faktas, kad pastaruosiuose rinkimuose dalyvavo 85% turėjusių teisę balsuoti. Daugelis tų balsuotojų užtat tai gaullistinei stabilumo mistikai, atrodo, nepatikėjo ir vienas pagrindinių generolo priešrinkiminių "kožirių" pasirodė esąs blefus.

Už de Gaulle savo balsų neatidavė ir didelė ūkininkijos dalis. Tai yra tampriai susiję su generolo politika Europos atžvilgiu. Elzase, pavyzdžiui, jis su 56% dar gavo absoliučią daugumą, bet 1962 metų rinkimuose elzasiečiai jam atidavė net 87% savo balsų. Toks ryškus pasitikėjimo generolu smukimas nepasikartojė jokiam kitame Prancūzijos departamente. Elzasas mat yra, mūsiškiai išsireiškęs, "žemės ūkio kraštas" o iš kitos pusės, dėl savo istorinių, etninių ir emocinių ištakų, elzasiečiai yra nuoširdžiai susirūpinę politine Europos vienybe.

Lyg savo nuosavą akį, gindamas Prancūzijos "suverenumą" ir nuosekliai kariaudamas su Bendrosios Europos rinkos "supernacionalizmu" arba "virštautišku", de Gaulle, kaip žinome, efektyviai sabotavo Europos komisijos darbą Briuselyje. Ekonomiškai tai buvo vergiai pateisinama Prancūzijos prabanga, ypač tingai neigiamai atsiliepianti prancūzų ūkininkijos interesams. Muitų sienas griauianti Europos ūkinė bendruomenė yra natūrali ir gyvybiškai svarbi rinka Prancūzijos žemės ūkio produktams. Iš kitų kraštų importuojamus žemės ūkio gaminius (pavyzdžiui, JAV viščiukus) ūkinė bendruomenė apkrauna aukštakais apsaugos muitais, kurių nepasilaiko atskiros valstybės, bet pati Europos komisija Briuselyje. Tokių muitų susikaupia milijardinės sumos, kurias Europos komisija subsidijų formoje išdalina Bendrosios rinkos ūkininkijai. Didžiausioji šitų milijardų dalis surenkama ne iš Prancūzijos muitų, nes ji tik, palyginus, nedidelius kiekius žemės ūkio gaminių įsiveža, bet iš kitų penkių ūkinės bendruomenės valstybių. Iš kitos betgi pusės, didžiausioji šitų milijardų dalis kaip tik tenka Prancūzijos ūkininkijai, kuri todėl yra suprantamai entuziastiška Europos vienybės idėjai.

(Nukelta 1 2 psl.)

Brazilijos parlamento atstovas dr. Herbert Levy

LIETUVIAI RŪPINASI LIETUVOS PASIUNTINYBĖS ATIDARYMU

STASYS VANCEVIČIUS
Dirvos korespondentas
Brazilijoje

Paskutiniojo Pasaulinio karo metu, Sovietų Rusijai jėga okupavus Lietuvą žilgo jos laisvę ir nepriklausomybę. Bet laisvojo pasaulio valstybės, su kuriomis Nepriklausoma Lietuva turėjo diplomatinius santykius, tokios sovietų okupacijos nepripažino ir paliko toliau legaliai ir laisvai veikti buvusias jos preprezentacines įstaigas, tai yra pasiuntinybes ir konsultatus.

Viena kita iš tų valstybių, Sovietų Rusijos visokiais būdais spaudžiamos, Pabaltijo valstybių, taigi ir Lietuvos, atstovybės uždarė. Tačiau daugumoje aukščiau paminėtų valstybių jos veiklia ir toliau.

Brazilijoje Nepriklausomos Lietuvos Atstovybė yra Rio de Janeiro, vadovaujama dr. F. Mederio ir Konsulatas Sao Paulo mieste, kur konsulu yra A. Polišaitis. Tos abi diplomatinės įstaigos laisvai ir legaliai veikė iki 1961 m. pradžios, 1961 m. sausio mėnesį Brazilijos Respublikos prezidento pareigas pradėjo eiti naujai išrinktas Janio Quadros. Vienas iš pirmųjų jo valdžios pareidymų buvo Pabaltijo valstybių -- Lietuvos, Latvijos ir Estijos -- diplomatinių atstovybių ir konsulatų suspendavimas, sulaukus visų tų kraštų valstybėmis. Tokiu būdu ir Lietuvos čia veikusių abiejų diplomatinių įstaigų teisės buvo apribotos, nors pačios įstaigos nebuvo visai uždarytos.

Po 1964 m. kovo 31 d. revoliucijos, kuri pašalino nuo valdžios pro komunistuojančią prezidento Joao Goulart vyriausybę, lietuviai sujudo rūpintis, kad Lietuvos diplomatinių įstaigų statusas būtų vėl atstatytas. Buvo surašytas memorandumas dabartiniam Brazilijos Respublikos prezidentui maršalui Castelo Branco ir surinkta 5.000 parašų, prašant tokį niekuo nepagrįstą buvusio prezidento Janio Quadros aktą panaikinti ir atstatyti Nepriklausomos Lietuvos čia veikusių atstovybių teises. Dėl įvairių aplinkybių nei memorandumas nei parašai iki šiam laikui nebuvo Respublikos Prezidentui įteikti.

Dabar šį reikalą lietuviai išnaujo pradėjo judinti. Pirmas žygis buvo padarytas š.m. lapkričio 29 dieną. Sao Paulo lietuvių delegacija, sudaryta iš Prelato P. Ragažinsko, H. Valavičiaus, J.

Valavičiaus, Tėvo J. Oledrio ir St. Vancevičiaus, lankėsi pas federalinio parlamento atstovą ir kandidatą į S. Paulo estado gubernatorių Dr. Herber Levy. Lietuvių delegacija, išsėdėjusi Lietuvos pavergimo ir atstovybių suspendavimo reikalą, atstovui Dr. H. Levy įteikė platų memorandumą. Jis pažadėjo tuo reikalu kalbėtis su Brazilijos užsienio ir vidaus reikalų ministrais. Audiencijos metu Dr. H. Levy lietuvių delegacijai pareiškė, kad Brazilija ir jos dabartinė Vyriausybė aiškiai ir tvirtai stovi vakarų pasaulio pusėje.

Lietuvių delegacijos apsilankymą pas atstovą Dr. H. Levy pažymėjo visi didieji Sao Paulo dienraščiai, kaip "Estado de S. Paulo", "Folha de S. Paulo", "Noticias Populares" ir kiti, pareiškdami, kad Dr. H. Levy pažadėjo sudaryti žygį, kad Brazilijos diplomatiniai santykiai su laisvomis Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybėmis vėl būtų atstatyti.

Dr. H. Levy yra labai įtakingas politikas, buvo vienas iš revoliucinio judėjimo civilinių vadų ir turįs labai gerus santykius dabartinėje valdžioje.

Sao Paulo lietuviai ir toliau nori šį reikalą judinti, kad Lietuvos diplomatinis įstaigų statusas būtų atstatytas.

Tenka pažymėti, kad buvęs Brazilijos prezidentas Janio Quadros 1961 m. kovo mėnesį ne tik nutraukė diplomatinius santykius su Pabaltijo valstybėmis, bet taip pat davė parądymą atimti valdžios dovanotus tų kraštų pasiuntinybėms sklypus naujoje sostinėje Brasilia ir perduoti juos "už geležinės uždangos" esančių kraštų - Bulgarijos, Rumunijos ir Vengrijos - pasiuntinybėms.

(Daugiau 3 puslapyje)

SUKAKTUVININKAI
LIETUVOJE

* Šalia Kipro Petrausko 80 m. amžiaus sukakties, Vilniuje lapkričio gale buvo ir daugiau tos rūšies pagerbimų. Ryškiausias iš jų buvo politiniuose sluokšniuose, vietinėse partijose viršūnėse. Tai Alberto Barausko, trečiojo sek-

(Nukelta 1 2 psl.)

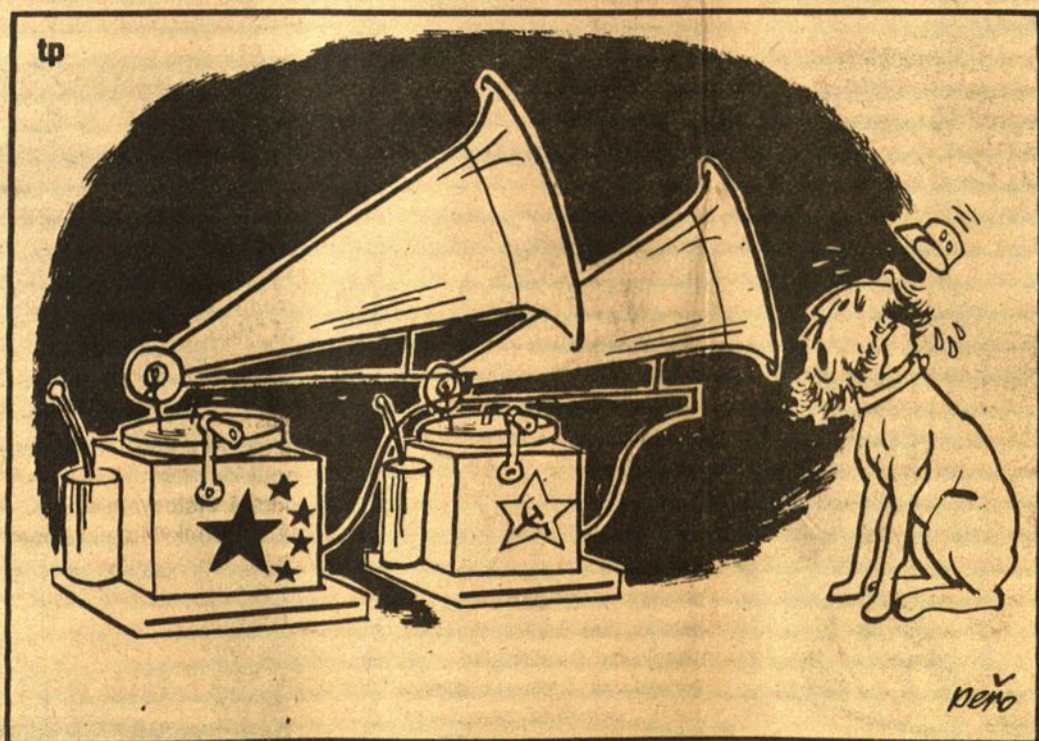
* APIE 200 MASKVOS M. Gorkio vardo universiteto studentų susirinko prie Puškino paminklo demonstruoti prieš rašytojų Siniavskio ir Danieliaus suėmimą. Tie du rašytojai buvo apkaltinti ir atiduoti teismui už savo režimui nepalankių kūrinių rašymą. Be to, dalis tų kūrinių yra pasiekę Vakarus.

Studentų būrys policijos buvo išvaikytas, o vadovavę demonstracijai ilgai tardomi. Policijoje buvo paaiškinta, kad suimtųjų rašytojų likimą išspręs teismas ir pati policija jų paleisti negalinti.

* INDIJOS PREMJEERAS SHASTRI paskelbė, kad R. Kinita visa sparta įruošianti strateginius kelius ir įsitvirtinimus Indijos pasienyje. Tuo tarpu neįjaučiamas masinis kariuomenės koncentravimas, tačiau jis sakosi nežinąs, kas gali atsitikti už kokių 5 ar 6 mėnesių.

* SOCIALINĖS APSAUGOS DEPARTAMENTAS Washingtono paskelbė, kad apie du milijonų vyresnio amžiaus žmonių, kvalifikuotų registruotis nemokamam gydymui, pagal naująjį socialinės apsaugos įstatymą privalės pasirašyti pareiškimus, patvirtinant jog jie nepriklauso komunistų partijai.

* 1965 METAIS arti 4000 R. Vokietijos gyventojų bandė pabėgti į Vakarus. Tik 1233 tai pavyko. 2000 buvo pagauti R. Vokietijos sargybos uždraustose pasienio zonoje besirengiant pabėgti, o 300 buvo pagauti jau besą mirties zonoje.

Castro: - Dabar nebežinau, kuris yra mano šeimininko balsas...

ŠPIONAŽO TINKLE (10)

Kalėjimas iki gyvos galvos...

Wennerstroem negalėjo nepastebėti, kad prieš jį atsirado klūtys. Kai 1962 m. jis kreipėsi į gen. Rapp žinių, šis pareikalavo, kad užsienių reikalų ministerija oficialiai paprašytų pulk. Wennerstroem prileisti prie dokumentų. Net ir parūpinus laisvą, suleidimu buvo delsiama. Kitą kartą Wennerstroem bandė pasiskolinti slaptų dokumentų aviacijos štabe, bet archyvistė Stenberij išpėjo štabo viršininką pirmą negu Wennerstroem dokumentą išsinešė.

Komisaras Danielsson su savo bendradarbiais tęsė sekimą, kas buvo nelengva ypač Džursholm priemiestyje, kur visi gyventojai viens kitą gerai pažįsta. Sekant Wennerstroem ir jo šeimos telefoninius pasikalbėjimus, nustatyta, kad jis palaiko didelius ryšius su švedais, ypač sovietų ambasados pareigūnais.

Pagaliau buvo sužinota, kad jis turi trumpą bangų priimtuvą. Policija kaimynystėje įtaisė detektorius, kad galėtų perimti radio pranešimus. Tuo pačiu laiku pradėta tikrinti jo sąskaitas banke ir buvo nustatyta, kad Wennerstroem 1960 metais išleido 4000 dolerių daugiau negu buvo oficialiai mokėjęs inspekcijai pranešęs. Tikrinant jo praeitį sužinota, kad būdamas Washingtone jis vizitavo amerikiečių strateginio bombardavimo bazes, kas jam nebuvo reikalinga, kad 1963 m. jis pasiskolintų slaptus leidinius ir formulius apie rezervą.

Palengva ratas aplink Wennerstroem siaurėjo. Iki 1960 m. apie Wennerstroem sekimą žinojo tik 7 asmenys, 1961 m. jau 13, o 1962 m. skaičius padidėjo iki 15, kuriam buvo krašto apsaugos, užsienio reikalų, vidaus reikalų ir teisingumo ministrai. Bet ministeris pirmininkas iki 1963 m. nieko nežinojo.

Kelias buvo ilgas, bet švedų žvalgyba 1963 m. pavasarį įauartėjo prie tikslo. Dabar jau nebuvo abejonių dėl Wennerstroem išdavystės. Tačiau reikėjo veikti atsargiai, nes kiekvienu momentu jis galėjo pastebėti, kad

spąstai užsidaro. Įrodymai dar nebuvo užtenkami surinkti, bet tai nereiškia, kad reikėjo ilgai laukti. Saugumo valdininkai pripratę anketai staigiai užbaigti netikėtumu.

Gegužės pradžioje vairsius buvo prinokę. Prokuroras Ryhning

GREIT PRADĖSIME
SPAUSDINTI REPORTAŽĄ

KARAS IŠ
ANAPUS...

ger išsikvietė žvalgybos pareigūnus, kuriems buvo pavesta nuo pradžios Wennerstroem byla, pareikšdamas, kad jau neita tiek toli, kad dabar reikia sužinoti, ką Wennerstroem daro savo namuose.

Buvo nutarta išsikviesti tarnaitę Carin Rosen, Rizika buvo didelė. Bet Rosen nė kiek nenustebė, kai sužinojo, kad jos šeimininkas įtariamas. Ji pati buvo pastebėjusi daug neįprastų dalykų, fotografinį aparatą sandėliuke ir sudegintų popierių pelenus. Ji taip pat buvo suradusi paslėptus filmų ruliukus. Ji net galvojo apie tai pranešti policijai, bet telefono knygoje nerado skyriaus, į kurį galėtų kreiptis panašiu reikalu.

Ji mielai sutiko bendradarbiauti su švedų žvalgyba ir pasirodė labai naudinga. Su jos pagalba žvalgyba sužinojo daug svarbių dalykų, kurių nepavyko patirti per metus.

Birželio 12 d. žvalgybos prokuroras Ryhning, lydimas karališkojo prokuroro, pristatė bylą Teisingumo ministrai Kling. Buvo sutarta areštuoti, bet norėta

palaukti patogaus momento. Pagal išdirbtą planą, jei Wennerstroem staiga pasijustų atidengtas, kas galėjo vykti dėl kurio nors žvalgybos pareigūno mažos klaidos, reikėjo areštuoti tuoj pat, kad jis neturėtų galimybės pabėgti.

Birželio 19 d. po pietų Rosen pranešė, kad palėpėje rado paslėptus keletą filmų rutiukų. Jai buvo įsakyta paimti du ir atnešti žvalgybon. Tą patį popietį pats komisaras Danielsson pradėjo sekti Wennerstroemą.

Per paskutinius mėnesius Wennerstroem pamatė, kad draugai aplink jį pasikeitė. Visi kažką jo vengia ir susiduria su sunkiais gauti informaciją. Net gen. Rapp, iki šiam laikui buvęs su juo malonus, pasidarė šaltas. Tą Wennerstroem pastebėjo per priėmimą britų ambasadoje. Buvo aišku, kad reikia kuo greičiau iš dingti. Kur? Į Ispaniją ar Šveicariją?

Jis davė savo ryšininkui aliarmino signalą: "Artimas pavojus". Gen. Nikolsky tuo metu buvo Maskvoje ir sovietų diplomatas, ambasados sekretorius Baranovsky, priėmė iš šnipų paskutinįjį raportą ir davė jam kelionei pinigų.

Ruošdamasis kelionei, Wennerstroem pasigedo dviejų filmų rutiukų. Jis gerai atsiminė, kad buvo paslėpęs aštuonis, o dabar buvo tik šeši. Jų pateikimas į žvalgybos rankas būtų aiškus įrodymas, nes filmai buvo gaminti Maskvoje ir juos galima buvo išaiškinti tik specialiu būdu, kurį žinojo tik sovietų žvalgyba. Palikęs žmoną baigti krauti lagaminus, jis dar pasiryžo užbėgti į savo biurą, patikrinti, ar ten nepalikto filmų. Ir einant per tiltą, kai du agentai jam pranešė, jos jis areštuojamas, jis nė kiek dėl to nenustebė. Jis to laukė.

Tardomas Wennerstroem prisipažino, kad sovietams jis dirbęs penkiolek metų. Tą pačią dieną sovietų karinis attachė gen. Nikolsky ir sovietų pasiuntinys

sekretorius Baranovsky buvo paprašyti tuoj pat apieisti Švediją. Kitą dieną abu sėdo sovietų laivan ir dingo.

Iki teismo Wennerstroem buvo laikomas dviguboje kameroje: vienoje jis miegojo, kitoje budėjo jo sargas, bet kažkokiu būdu jam pavyko gauti nuodų ir bandė nusižudyti. Tardymas buvo kruopštus, nes reikėjo tiksliai nustatyti kokius nuostolius jis padarė ir ką sovietai iš jo yra sužinoję.

Teismas nuteisė Wennerstroem kalėti iki gyvos galvos ir Švedijos išdui su mokėti 100,000 dolerių. Wennerstroem tokiu sprendimu liko patenkintas.

SUKAKTUVININKAI
LIETUVOJE...

(Atkelta iš 1 psl.)

retoriaus (V. Niunkos įpėdinio) 50 metų amžiaus sukakties minėjimas. Barauskas, kaip ligšiol Maskvoje buvo ir šeliepinas, yra ne tik partijos CK sekretorius, bet ir neseniai įsteigto Partinės Valstybinės Kontrolės Komiteto pirmininkas. J. Paleckis sukakties proga parvežė iš Masvos Barauskui Darbo Raudonosios Vėliavos ordiną ir surengė savo įstaigoje pagerbtuves su prakalboomis ir dovanomis. Tarp gerbėjų buvo ir Šumauskas, Sniečkus, ir antrasis (atsiustinis) partijos sekretorius B. Popovas. Iškilmės iškėlė Barauską kylančių partijos žvaigždžių priešininką ir sudarė progos jį vadinti "Vilniaus šeliepinu". Perspektyva kiek apatemo, kai Maskvos šeliepinui staiga tapo smarkiai apkarpytos pozicijos.

Ne taip žymiai -- teatro sluoksniuose -- kiek anksčiau buvo pagerbtas Juozas Rudzinskis, 60 metų amžiaus proga. J. Rudzinskis priešbolševikiniais laikais buvo aktorius Klaipėdos teatre. Po karo Vilniuje iškilo į Akademinio Dramos Teatro direktorius, dabar -- vyr. režisierius. Lygiagrečiai tapo žinomas, kaip uolus "komunizmo statytojas" teatre. (ELTA)

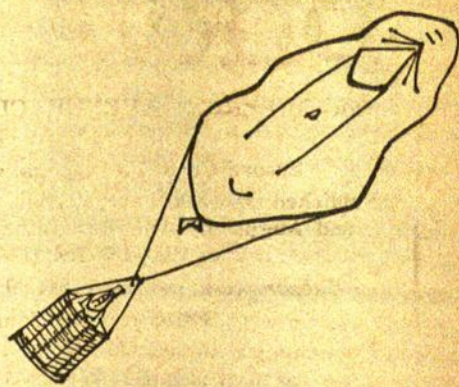
* Lapkričio 30 d. Vilniaus laikraščiuose buvo minimas Andrius Domaševičius, jo šimtojo gimtadienio proga. Partijos istorikai ryškino, kad Domaševičius, būdamas vienas iš Lietuvos socialdemokratų partijos steigėjų ir vadų, kurį laiką "ne visuomet užimdavo teisingas pozicijas", tai yra, bendradarbiavo su socialdemokratais "oportunistais", tokiems, kaip S. Kairys, A. Janulaitis, M. Biržiška... Tačiau 1918 metų gale aiškiai pasiviręs prie Kapusko ir Angariečio, dėjęs pastangas sujungti lietuvių komunistų partiją su gudų, uoliai dalyvaus sovietinės valdžios organizavime Vilniuje. Vėliau lenkų valdžios persekiojamas, 1920 m. lapkričio mėnesį išleistas iš lenkų kalėjimo, tuojau persikėlęs į gimtąjį Panevėžį, kur vertėsi gydytojo praktika ir komunistų veiklos rėmimu. Partijon neįstojęs, dėl to galėjęs veikti legaliai. Komunistai pagrįdininkai liudija, kad gyd. A. Domaševičius sudaręs jiems labai svarbią užuovėją Panevėžy.

Iš A. Domaševičiaus šeimos tik vyriausias sūnus Kęstutis, nepriklausomybės laikais buvęs lojalus teisėjas, įsijungė į bolševikinės valdžios viršūnes, o dabar dėsto bolševikinę teisę universitete ir rinkimų progomis spaudoj aiškina, kad bolševikinė rinkimų tvarka demokratiškiausia ir teisingiausia visam pasauly. (ELTA)

ATNAUJINS STATYBĄ

* Yra vilties, kad Maskva leis grįžti Lietuvoj prie Birštono ir Jurbarko hidroelektrinių jėgainių statybos. Tai sužinota Maskvos energetikos ir elektrifikacijos ministerijos koridoriuose.

A. Kirlys, vilniškės energetikos valdybos planavimų skyriaus vedėjas, ir Elektrėnų jėgainės vicedirektorius R. Čelėdinas tokiomis viltimis pasigyrė Sov. Litva korespondentams, kurie atrado juos Maskvoje, įvairšinių prieškambarijų. Jie pasakojo, kad elektrifikacijos ministerijos techninė taryba, sprendama Lietuvos energetikos ateitį, palankiai pasisakiusi dėl Birštono jėgainės statybos ateinančiame penkmetyje. Todėl, gal būt, netrukus busi galima pra-

De Gaulle leidžiasi žemėn...

Vieno mito saulėlydis...

(Atkelta iš 1 psl.)

Tie milijardai prancūzų ūkininkams pasirodė pernelyg aukšta kaina mistiškam "suverenumo" saugojimui, kas, savu keliu, atsiliepė ir pastarųjų rinkimų rezultatuose.

Nemažą balsų de Gaulle tikriausiai kainavo ir tai, ką prancūzai vadina "gaspillage" ir kas lietuviškai reikštų valstybės lėšų švaistymą. Grandioziška generolo užsienio reikalų politika valstybės išdui yra sunkiai pakeliama. Neišvengiamai dėl to nukentėjo dirbančiųjų uždarbiai, socialinė globa ir aplamai piliečių gerovė. Pastaraisiais metais Prancūzijoje socialinė įtampa augo, kas negalėjo neatsiliepti rinkiminių rezultatuose. Pažymėtina, kad daugiausia balsų de Gaulle neteko neturtingesniuose departamentuose. Eilinis prancūzas paprasčiausiai yra labiau suinteresuotas pigiu butu, kurio statyba niekas nesirūpina, o ne "Force de Frappe".

Gaulismo mito saulėlydžiui neabejotinos įtakos turėjo ir realitavus prancūzų rinkimų jaunumas. Virš 30% visų rinkinių yra jaunesni nei 35 metų amžiaus. Šiandien jaunuomenė Prancūzijoje, kaip ir visame pasaulyje, yra pragmatiška, dalykiškai galvojanti, esmėje antiideologiška ir

bet kokią sunkiai apčiuopiamą mistiškumą skeptiška. Jaunoji karta yra aiškiai "europinės" orientacijos ir todėl abejoja gaullistinei "supernacionalizmo" baimei. Rinkimų analizatorių nuomone, jaunuomenės balsų nepelnė kairės kandidatas Mitterrandas, bet naujoji žvaigždė politinėje Prancūzijos padangėje -- Jean Lecanuet.

Literatūros kritikas ir politinis publicistas François Bondy prieš rinkimus Lecanuet taip pat įbaidino: "Lecanuet įsisavino Kennedy stilių. Jis pabrėžia savo jaunumą -- 45 metų -- ir viską kas iškelia jo tinkamumą didesnei atsakomybei. Jis smulkmeniškai apsaugoja savo biografiją, bet nutyli priklausomumą politinei partijai. Jis prisipažįsta esąs Roberto Schumano, "tikrojo europinės vienybės tėvo", pasekėju. Jo samprotavimai apie Europą ir siauro nacionalizmo pavojų nuskamba tikinamai ir aistringai, o Prancūzijos socialinių bei gamybinių santykių palyginimai su kaimynais klausytojus priverčia susimastyti, nes jie apie tai jau septyni metai nieko nėra girdėję".

Už Lecanuet savo balsus atidavė 3,8 milijonai (15,6%) prancūzų balsuotojų, kurių nemaža dalis šiaip tikriausiai būtų balsavusi už generolą. Cinikai tvirtina, kad prancūzaitės už jį balsavo dėl jo fotogeniškumo, o jaunuomenė dėl to, kad abejojo, ar 75 metų amžiaus generolas dar bus pajėgus vadovauti respublikai. Abiejuose atvejuose, tur būt, yra šiek tiek tiesos, bet faktas lieka faktas, kad generolas daugelio balsų neteko dėl to, kad iškilo nauja asmenybė, sugebėjusi gauti milijonų pasitikėjimą. Vienoje priešrinkiminėje kalboje Lecanuet tiesiogiai nepripažino generolą: "Nebijok, Generole! Prancūzija gyvuos ir tada, kai jaunoji karta į savo rankas paims vadžias".

Šiais metais jaunoji karta vadovė į savo rankas, žinoma, nepaėmė. Gruodžio 19 dieną antriniuose rinkimuose balsuotojai prezidentą de Gaulle be abejo, patvirtins jo einamose pareigose. Bet su realitavų Lecanuet laimėjimu išryškėjo ir naujas vidurio politinės linijos konsolidavimas. Po smulkiaipartiškumo konvulsijų ir ultrų teroro Prancūzija, gal būt, iš tiesų žengs gyvenimiško politinio pastovumo keliu. Tam tektrūksta politinės kairės konsolidacijos, po kurios, anglosaksų ir Vakarų Vokietijos pavyzdžiu, pogaullistinė Prancūzija galėtų žengti dvipartinio parlamentarizmo keliu.

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

The Stroh Brewery Co., Detroit 26, Michigan

**POP SOME CORN...
POP SOME STROH'S
GREAT TOGETHER!**

STROH'S
Bohemian
BEER

BOTTLED WHEREVER QUALITY COUNTS

THE STROH BREWERY CO.
DETROIT, MICHIGAN

Niekas taip neiškella maisto vertę kaip išimtinai liepsnoje darytas Stroh's skonis. Sekantį kartą, kai patieksite užkandžius -- kuo besigardysite -- patiekite su šaltu Stroh's alumi. Tai skonis, kurį kiti alūs norėtų turėti.

Stroh's

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 19156907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio, Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoją:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

PHILADELPHIJOJE PAMINĖJO
DIRVOS SUKAKTĮ

Š.m. gruodžio 11 dieną, šeštadienio vakarą, Lietuvių Banko erdvias, tautiniais motyvais dekoruotas patalpas susirinko apie 70 Philadelphiaus lietuvių paminėti spaudos ir tautinės minties 3 kart į savaitę leidžiamo Clevelande laikraščio Dirvos 50 metų sukaktį.

Ta proga buvo plačiau prisiminta ir įvertinta visa ypač JAV lietuvių spauda, jos kelias, reikšmė ir Dirvos 50 metų kraitis bendrąjį išeivijos lietuvių kultūrinį lobyną.

Susirinkusius pasveikino ALTS Philadelphiaus skyriaus pirmininkas inž. Vincas Grudys ir, trumpai nušviestas, minėjo prasmę ir tikslą, pakvietė dr. J. Puziną kalbėti tema "Anksčiau lietuvių spauda Amerikoje".

Dr. J. Puzinas supažindino klausytojus su JAV lietuvių spaudos pirmaisiais žingsniais, jos lygio kėlimu ir tobulėjimu, paminėdamas beveik visus ankstyvuosius Amerikos lietuvių leidinius, daugelį iš praeito šimtmečio paleisdamas per rankas susipažinti, laikraščius ir žurnalų kompleksus. Dr. J. Puzinas kiekvieną spaudos laikotarpį paryškino pasakytamais iš tų senųjų leidinių jauniesiems vos besuprantama lietuvių kalba.

Prelegentas supažindino klausytojus ir su buvusiais žymniais spaudos mylėtojais, kovotojais už jos lygio kėlimą, buvusiais redaktorais, leidėjais ir bendradarbiais, kurių dėka mūsų lietuviškoji ankstyvoji spauda išaugo iki dabartinio lygio.

Jo žodžius patvirtino ten pat suruošta pirmųjų lietuvių leidinių parodėlė, kurią suorganizuoti talkino dr. P.V. Maciūnas, Pennsylvanijos Universiteto bibliotekos vedėjas.

Emilija Čekienė apibūdino spaudos reikšmę tautų politiniam, kultūriniam ir organizaciniam gyvenimui, pereinama prie lietuvių tautos ir baigdamas Dirvos 50 metų sukaktimi, pabrėždamas, kad jau virš 60 metų nuo to laiko, kai lietuviams grąžinta spaudos laisvė, kurios kelias buvo dygliais nubarstytas iki pat šių dienų, su trumpa nepriklausomos Lietuvos laikotarpio prošvaiste, kada mūsų spauda vispusiškai suklestėjo, kada iš laisvės atgavusių Lietuvos vaikų širdžių visa jėga prasiveržė kūrybinis balsas pilnu gajumu, ne vien kasdienybė, bet ir grožinė literatūra. Lietuvių tauta per tą laikotarpį spaudoje išreiškė savo didžiulį dvasinį turtus.

Spaudos reikšmė nėra sumažėjusi išeivijos lietuvių gyvenime, nes tik jos dėka palaikoma lietuvių tautinė gyvybė, žadinama meilė savam kraštui, formuojama tautinė sąmonė ir organizuojama kova už Lietuvos išlaisvinimą.

Kalbant apie mūsų spaudą, savime aišku, dideli nuopatai priklauso visiems lietuvių išeivijos laikraščiams, kurie vieni po kito jau švenčia savo ilgo gyvenimo sukaktis. Jų tarpe ir mūsų DIRVA per 50 metų įdėjusi didelį našą bendrąjį šio krašto lietuvių kultūrinį kraitį. Jos kelias nebuvo rožėmis klotas. Per tą laiką nuolat aukojosi visa eilė energingų, pareigingų asmenų, rūpinosi ne tik redaktorais, Vilties draugijos valdyba, bet visą laiką talkonėjo ir eina visi skaityto-

BRAZILIJOS PARLAMENTO ATSTOVAS PASISAKO
LIETUVIŲ REIKALU

Brazilijos federalinio parlamento atstovas ir kandidatas į Sao Paulo estado gubernatorių Dr. Herbert Levy, 1965 m. gruodžio 6 dieną priėmė mūsų laikraščio bendradarbių St. Vancevičių, kuriam specialiai suteiktą sekančią pasikalbėjimą:

-- Mano tautiečiai, gyvenantieji Brazilijoje, ypatingai Sao Paulo valstijoje, kur randasi beveik 90% mūsų kolonijos, norėtų šį tą žinoti apie jūsų programą kaip kandidato į valstijos gubernatorių.

-- Mano programos pažymėtini dalykai būtų tokie:

1) Reikuperacija visų žemės ūkio darbininkų, įskaitant ir jų

nis ir P. Mitalas po 25 dol., J. Česonis 15 dol. Po 10 dol: inž. J. Ardys, LB pirm., sol. Juzė Augaitytė, M. Milas, J. Rumbaitis, A. Valius, X.Y. ir Dragunavičius. Prof. A. Jurskis ir kiti po mažiau. Viso 600 dol.

Šiame spaudos minėjime dalyvavo LB pirm., J. Ardys, Ateitinių sėdaraugų pirm., Gaila, dr. P.V. Maciūnas, Liet. Moterų Klubas pirm., sol. J. Augaitytė ir daug kitų svečių bei viešnių.

Kaip iš dr. J. Puzino paskaitos girdėjome, Amerikos lietuvių spaudintas žodis gimė ir brendo daugiausia Pennsylvanijoje, kur buvo susibūręs didžiausias pirmųjų imigrantų skaičius. Todėl ir šis mūsų spaudos minėjimas praėjo ne vien gražių žodžių, bet ir konkrečios paramos mūsų spaudai ženkle.

ALTS-gos Philadelphiaus skyriaus, kurio iniciatyva šis minėjimas įvyko, yra įsisteigęs prieš daugiau kaip 15 metų ir jis visuomet buvo gyvas, veiklus, pagal išgales remdamas Sąjungos darbus bei planus.

Per tą laiką skyriui vadovavo P. Mitalas, Bakuckas, A. Impulėnas, J. Česonis ir dabartinis pirmininkas V. Grudys. Šiuo metu J. Česonis vicep., V. Matonis sekretorius, P. Didelis išdėstė ir A. Jonys vicep., kultūros reikalams.

Skyriaus nariai aktyviai reikiąsi ir bendrinėse organizacijose, ypač LB-nė. Be savų reikalių materialiai remia Lietuvos Nepriklausomybės Fondą, LB vedamą Radijo valandą, neolituos, jaunimo stovyklas ir k.

Skyriaus pirm., V. Grudys šiais metais vėl išrinktas Philadelphiaus lietuvių Organizacinio Komiteto pirmininku Vasario 16 dienos minėjimui ruošti.

Skyrius turi 70 narių. Sudaryta informacinė kolegija, kuriai priklauso: J. Bubelis, V. Matonis ir P. Mitalas, O.J. Česonis Sąjungos Centro Valdybos pakviestas ir įgaliotas rūpintis Dirvos prenumeratą, skelbimų rinkimu ir bendradarbiais. Kaulinis vadovauja Tautinio Ansamblio chorui. Kiti nariai daug dėmesio skiria neolituos veiklai. Skyrius turi dar daug planų ir užsimojimų, kuriuos teks įgyvendinti jau užvertus šį 1965-ųjų metų lapą.

(e.č.)

skaičių kolonistus, smulkius ūkininkus, ūkių nuomininkus, pusininkus ir bendrai visus dirbančius žemės ūkio srityje, teikiant jiems socialinę, techninę ir finansinę paramą su tikslu pakelti vietos ūkio produkciją ir dirbančiųjų gerbūvį.

2) Ekonominė ir techniška parama žemės ūkiui, gyvulininkystei ir žvejybai.

3) Visiška alfabetizacija ir privalomas pradžios mokslo pasitraukimas valstijoje, sudarant reikalingas sąlygas.

4) Garantija ir prieinamumas lankyti universitetus visiems gabesniems vidurinio mokslo baigusiems studentams, kurie neturi lėšų tęsti aukštąjį mokslą, plečiant tų mokslo įstaigų tinklą.

5) Pirmenybė universitetų studentams tam tikrose valdžios tarnybose, kad jie turėtų galimybę tęsti savo studijas.

6) Suburimas gydytojų ir sanitarijų inžinierių efektingai kovai prieš oro ir vandens užteršimą.

7) Sudarymas sveikatai palankių sąlygų visose darbo srityse.

8) Administracinis descentralizavimas.

9) Moderniacija ir metodų praplėtimas mažamečių priežiūroje ir jiems tiekiamos pagalbos.

10) Saugumo sistemos patobulinimas valstijoje.

11) Kova su korupcija.

-- Turiu žinių, kad lietuviai, ypatingai čia gimęs jaunimas, taigi jau tikri Brazilijos piliečiai, padrasinti revoliucijos pasiseki-

mu, yra linkę aktyviau dalyvauti vietos politinėje veikloje visų gerovei. Kaip žiūrėti į šią tendenciją?

-- Brazilija yra jaunųjų šalis. Tiek jie būtų vienos ar kelių generacijų kilmės. Čia yra jų žemė ir jiems reikalinga ją ginti. Viso jaunimo, be išimties, dalyvavimas vietos politikoje yra neabejotina būtinybė, dėl to, kad niekas negali dėl patogumų pasitraukti nuo savo idėjų apgynimo ir kovos dėl jų prieš tuos, kurie gina priešingas idėjas. Tik idėjų kontrastas sveikoje kovoje išugdo pagrindus tikrajai demokratijai.

-- Lietuvių didelė dauguma yra šalininkai dabartinės revoliucinės Brazilijos valdžios, nes randa, kad visų geros valios brazilų kova prieš internacionalinį komunizmą ir raudonąją kolonizaciją yra visų laisvų pasaulio tautų bendra kova ir lietuviai bei jų tėvynė buvo jų pirmosios aukos. Kaip Jūsų nuomone, lietuviai ir kiti čia gyvenantieji svetimiečiai galėtų daugiau prisidėti prie šio krašto -- jų antrosios tėvynės, taip nuoširdžiai čia juos priglaudusios, pažangos ir atnaujino.

-- Visi naturalizuoti Brazilijos piliečiai, taigi ir lietuviai, gali ir turi aktyviai dalyvauti vietos politiniame gyvenime, kadanę yra pilnateisiai balsuotojai. Turi prisidėti su savo įnašu kovoje už Brazilijos demokratiją, juo labiau, kad daugelis jų puikiai žino iš savo kilmės krašto kas yra politinė komunizmo diktatūra, -- baigė pasikalbėjimą Dr. Herbert Levy.

B. DAUKUS SUKAKTUVININKAS

Kuriam pasaulio krašte šandien nerasi lietuvių? Vieną iš tokių čia noriu paminėti, gyvenantį tolimoje Australijoje, sulaukusį garbingo 65 metų amžiaus, B. Daukus, kuris paklaustas, ką nuveikė per šį gyvenimo laikotarpį, be žodžių paėmė gražią me-

(e.č.)

Sukaktuvinininkas B. Daukus

dinę dėžutę, papuoštą Vytauto Didžiojo pilimi, ją atidarė ir išėmė: Neo-Lithuania Korporacijos juosta, kepuraitė, Gedimino ordinas III laipsnio, Šaulių žvaigždė, Vytauto Didžiojo u-to inžinieriaus diplomą ir Panevėžio gimnazijos atestatą.

-- Ordiną ir žvaigždę gavau už darbą Valstybei ir Tėvynei būdamas laisvoji nepriklausomoji Lietuvoj, -- tarė sukaktuvinininkas.

Nepriklusė jo išeivio gyvenimas svetimam krašte. Kas seka Australijos lietuvių spaudą, tas žino jo veiklą Australijos lietuvių Bendruomenėj, lietuvių vardo kėlimą svetimiečių tarpe ir darbą Lietuvos laisvinimo srity. Jis buvęs ALB Krašto Valdybos nariu ir pirmininku, Yra ALT Sąjungos ir Nepriklausomybės Fondo įgaliotinis, žurnalo "Technikos žodis" atstovas.

-- Koks momentas jūsų gyvenime paliko giliausią įspūdį? -- paklausiau jubilaitą.

-- Prasidėjus karui tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, Kupiškio gimnazistai nukubino Stalino paveikslą klasėj ir jį suplėšė. Enkavedistai tuojau suėmė 17 gimnazistų ir vieną suaugusį 70 metų vyrą, bandžiusį juos užtauti, ir atvežė į Panevėžio kalėjimą. Po dviejų dienų, t.y. 1941 m. birželio 25 d., 7 val. ryto enkavedistai nuvežė tuos gimnazistus į senąją už cukraus fabriko įkurtus ir ten sušaudė. Būdamas tuo laiku fabriko direktorium, kartu su daugeliu tarnautojų bei darbininkų tą sceną matėme ir girdėjome šūvius, bet nieko negalėjome pagelbėti.

Vokiečiams užėjus buvo nutarta žuvusius pagerbti. Atkasta duobė ir tėvams pageidaujant palaidota kapuose. Gineturėjusiems tėvų padarytas antkapis ir buvo pastatytas gražus lietuviškas kryžius. Tai buvo atlikta cukraus fabriko lėšomis ir jėgomis. Šventinant tą kryžių ir antkapį man teko pasakyti atsiveikimo kalbą. To Lietuvos okupanto elgesio ir šventinimo iškilnių momento aš niekad gyvenime nepamirštu. -- Gerbiuam sukaktuvinininkui linkime dar ilgai darbuotis savo tėvynės naudai.

E. Čekienė

APDŪMOJIMAI, PERSKAIČIUS
B. UŽEMIO APDŪMOJIMUS...

Perskaitęs "Skaitytojo apdūmojimus" tilpusius Dirvoje 1965 12, 1, 130 nr. iš išdėstytų minčių pajutau, kad Br. Užemis moka "perskaityti spaudą, ją palyginti, perleisti per savo proto bei širdies filtrus ir kartais padaryti savo išvadas". Jei neapsiriksiu, šį kartą išvada buvo ta, kad reikia ne žlugdyti, o skatinti drąsius žurnalistus, prieš kuriuos piestu stoja "palaimintos tylos šalininkai, alkūnininkai, nužemintos vienybės puoselėtojai (vienybės aplink mane) bei kitokie ašarūvių nudnykai", kurie "Leskaičio, Rastenio, Railos plunksnos bijo kaip velnias kryžiaus".

Prisibijau būti pranašu, bet geisčiau atstoti bent Romainių ar kito pakaušės taboro "vargšę čigonėlę, už pusą lita visą taisybą poneliukams ir paneliukams atsakančią... tarp kita ko ir apie ateitį. O teisybė -- be komplimentų ir perdėjimų -- šiuokart ši: jei Tamsta p. Br. Užemi, atsisakytum skaitytojo "posto", per eitim į aktyvius žurnalistus, susirastum dar vieną tokį pat, kaip Tamstą, gyvųjų tarpe ir antrą tarp mirusiųjų, tai turėtume naują drąsiai pasisakančią žurnalistų trejetuką. Kiek džiaugsmo būtų mums skaitytojams, ir ašaros nudžiūtų šio senojo išsimo.

Čia įsiterpiu su vienu "gaila". Gaila, kad Tamsta, p. Br. Užemi, tuose apdūmojimuose davei labai mieltą savo adresą -- tik Rochesterį. Jei jau Hollywood užtinkame Amerikoje daugiau nei pustuzinį, tai ką bekalbėti apie Rochesterius: jų pridygę čia kaip grybų po lietaus. Jei Tamsta eis iš Rochesterio N.Y., tai tas "eismo" faktas būtų įdomus tolesniems mano samprotavimams apie žurnalizmą, ypač apie "žurnalistinius dėsnius", kuriuos minėjo Rochesteryje galutinai subrendęs žurnalistas teoretikas Henrikas Žemelis, rašydamas "Metmenyse" apie mūsų atsilikimą nuo gyvenimo dešimtemečių žurnalizmo srityje. ("M", 1965, 9 nr.). Šita užuomina, gink Dieve, nereiškia, kad Tamstą gretinčiau prie jo mokyklos. Tik tas nelemtas Rochesteris užvedė ant to kelio.

Samprotaudamas apie drąsius užmojus spaudoje, aš kaž kaip užkliuvau už mūsų istoriko Vinco Trumpos pasakymo: "A. Smetonos tiesus, kultūringas ir dažniausiai konstruktyvus (net ir skaudžiai kritikuojant savo laiką ydas ir negeroves) žurnalistinis darbas galėtų būti pavyzdžiu ir šiandien, kada į spaudą ėmė veržtis tulžimi apkartę skalpų medžiotojai, su faktais ir tiesa nesiskaitant plunksnos žonglieriai, be galo išsipykę, bet dažniausiai visiškai tušti ir jokios spaudos etikos nesilaikantys "publicistai" ("Metmenys", 1965, 9 nr., 144 psl.).

Įdomu, kokiais duomenimis remiasi p. Vincas Trumpa, skelbdamas tokį aliarmojuojantį dalyką. Kadangi jis savo tvirtinimo neparemiė faktais, tad ir čia -- artik neturime reikalą su nesiskaitymu su faktais ir tiesa.

Tamsta puikiai pagavai "nužemintus" vienybės esmę -- vienybė aplink mane. Laukčiau iš Tamstos, p. Br. Užemi pasakymo, ar mums, t.y. mūsų spaudai jos darbuotojų ugdymui, nepakenkia kai kieno nusistatymas: žurnalizmas -- tai aš, a la -- "L'etat c'est moi". Ne paslaptis, kad atsirado žmonių, kurie, dabartinės žurnalistų sąjungos kviečiami būti jos nariais, davė kone Bronio Railos, Tamstos apdūmojimuose pažymėtos, citatos turinio atsakymą: "Su mizerijom nenorime susidėti", užmiršdami, kad ir nepriklausomos Lietuvos žurnalistų sąjungos liūdes buvo ne vien Purickai, Gustiniai, Rasteniai, Skrupskeliai, Railos.

Laukdamas iš Tamstos, p. Br. Užemi, daugiau "apdūmojimų", reiškiau didžią pagarbą, o padėkos laišką už tokį puikų pasirodymą pasiūsiu, kai tik patirsiu Tamstos adresą.

Liudas Pagramantis

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Skaityk ir platink
DIRVĄ

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

KAIP TAPTI MILIONIERIUM (mažai tesistengiant)

Anksčiau niekada nesvajodavau būti turtingu, net milijonieriumi. Norom ar nenorom vis tekdavo pasirinkti verslus, kurie mane darėdavo ne bagotu, bet daugiau kuro. Tačiau tu nedory svajonių stoks neketinu prisirašyti sau į nuopelnus. Taip milijonieriumi iš tikrųjų būtų gana neblogo. Turėtum sau naudos ir malonumų, o jei norėtum, tai ir tautos labui galėtum šį tą apčiuopiamesnio duoti. Tik prisiminkim senų suvalkiečių pasakojimą apie pievienį, kai jis sykį buvo paklaustas, ką darytų, jei būtų karaliumi. "Jeigu būčiau karalius", tu jau pat atšovė sumanus vaikinkštis, "tai raitas ganyčiau kiaules..."

Kai kuriems broliams tautiečiams Amerikoje irgi panašiai sekasi. Praėjusią vasarą pilnikie sutikau lietuvių turistą iš Detroito, atostogavusį Kalifornijoje. Esmiau klausinėjau: na, kaip gyvuoji, kaip viskas ten, ar gerai uždirbi? O! — atsako šisai, — visai neblogoi. Jau ilgą laiką dirbu su geru partneriu iš vieno. Fordas duoda kapitalą, o aš duodu darbo jėgą. Šiais metais per septynias dienas savaitėje. Jis daug uždirba, aš taip pat, pinigų net vienam netruksta. Sakyk, ko norėtum: alaus, ar haibolo, užfundysiu...

Fundą priėmiau, pasigirdamas, kad ir aš panašiai jau per 15 metų varausi su savo geru partneriu. Aliuminiu magnatas Reynolds duoda kapitalą, o aš darbo jėgą, ir mūsų bendrovėje viskas pusėtinai klostasi. Tik, kaip iš firmos pranešimų pastebėjau, su tuo mažu skirtumu, kad mano partneris per metus vis turi pelno po kelis milijonus, o aš po kelius šimtus dolerių, o kai kada tai tik išbalansuojų pajamas ir išlaidas maždaug lygionis. Ranką ant širdies pasidėjus, negalėčiau griežtai tvirtinti, kad tuo keliu kada nors prasimušiu į milijonierius.

O prasimušti vertėtų. Vien dėl didesnio Brežnevo ir Sniečkaus pykčio bei jų įsitiutinimo. Šie šaunūs vyrai — vyriausias partneris Kremliuje ir jo klapčiukai Lietuvoje — vadina mes tėvynės išdavikais, šnipais, atplaisomis ir valkatomis. Tiesa, vieną kartą jau jie pagrobė viską iš mūsų, ką turėjom paveldėję ar uždirbę. Viską atidavė "liaudžiai", bet toliau niekaip nemioka padaryti taip, kad liaudis neskurstų ne tik dvasiškai, bet ir medžiagiškai.

O mes, anų banditų paversti gryniausiais proletarais, dar marksistiškesniais už Markso proletarus, štai vėl atsistojaime savo darbu ir praktikuojame ir pradėdame rinkti pirmąjį milijoną. Ir tiems, kurie apipilėsi ir tebeplėšia mūsų tautas, mes vėl vistiek nebe valkatos, kuriuos kiekvienas gali pasipirkti koka, o rimta ir pajėgi grėsmė.

Bet kadangi savo kaktos prakaitu pasiekti milijoną labai retai kam tepavyksta, mes tą patį dalyką ar bent milijonieriaus jausmą galime daug lengviau pasiekti krūvon susidėję, bendruomeniškai, kooperatiškai. Taip daroma daug kur laisvajame pasaulyje.

Kad tai ne vien tik mano laisvalaikio juokaujantis plepalas, bet gyvenimo tikrovė, tegu jums pasakoją faktai.

Prieš pusketvirtą metų kelios dešimtys Los Angeles lietuvių įsisteigė kooperatinę kreditų uniją. Po kelių mėnesių ji pradėjo normaliai veikti ir narių skaičius didėjo. Po trijų su viršum metų veiklos mūsų bankas jau turi 250,000 dolerių indėlių ir yra išdavęs paskolų per 200,000 dolerių. Per tą laiką bankas davė 25,000 dolerių pelno, iš kurio nariai už indėlius gavo uždarbio už įdėtą kapitalą — 17,000 dolerių dividendo. Jie gavo aukštesnes palūkanas, negu būtų savo santaupas padėję bankuose, ir kiekvienas dar priedo gauna nemokamą gyvybės apdraudą ligi 2000 dolerių, už ką kitur jambiūtų reikėję užmokėti kelios dešimtys ar per šimtą dolerių.

Lietuvių kredito unijos daug anksčiau buvo įsteigtos Kanadoje, ir jų sėkminga veikla mums gali būti papildomu paliudijimu. Pvz., palyginimui pažinėjau Toronto kredito kooperatyvo Paramos dešimtmečio veiklos davinį. Ne ką didesnė, šiandien jau gal Los Angeles gausumo lietuvių kolonija per dešimtmetį savo bankui sudėjo 1,700,000 dol. indėlių ir iš jo buvo paimusi 1,600,000 dol. paskolų, o pelno turėjo apie 154,000 dolerius. Gi per pirmuosius tris veiklos metus indėlių turėjo 149,000, gi paskolų buvo išdavusi 129,000 dolerių.

Tai gi, losangeliečiai per tą patį pirmąjį trimečio laikotarpį augo net truputį greičiau ir kredito veiklą išplėtė daugiau.

Amerikos lietuviai į bankus bei privačias taupymo ir paskolų bendroves yra sudėję daugelį milijonų dolerių ir iš jų paėmė ne mažiau milijonų paskolų kilnojamos ar įvairioms judamoms nuosavybėms įsigyti. Už sudėtus pinigus savuose kredito kooperatyvuose jie gautų tas pačias ir dažniausia aukštesnes palūkanas, nemokamą gyvybės apdraudą, o už paskolas beveik visada mokėtų žemesnius procentus, negu sumoka privačioms bendrovėms, kurios siekia ko didžiausio pelno.

Visa sėkmės mįslė čia glūdi, kalbant senoviškais žodžiais, mūsų susipratime ir supratime, kad didėję savo ekonominį reikalą daį daug geriau ir naudingiau galime sutvarkyti, paėmę šį biznį į savo rankas. Aš truputį jau pažįstu savo losangelinę lietuvių koloniją ir jos įvairių žmonių pasitvėrimus. Kodėl mes savo sunkiai uždirbtus pinigus vis turime atiduoti visiškai svetimiems iš jų pelnytis? Kodėl mes skolinamės iš visiška svetimų ir mokame jiems didesnius procentus, negu tai gautume savo kooperatinėse bankose?

Juk yra visai realu, kad, pavyzdžiui, tik 2500 pietinės Kalifornijos lietuvių atneštų savo santaupas po 2,000 dolerių į savo kooperatinį banką, ir jo indėliai bematant pasiektų 5,000,000 dolerių sumą. Taip pat yra visai realu ir kasdieniška, jei tik vienas tikstantis lietuvių savo

reikalams imtų 5,000 dolerių paskolas iš savo banko, taigi, ši 5,000,000 dolerių suma būtų palaista į darbą savo bendruomenėje. Žinoma, ne kiekvienas lietuvis yra sutaupęs porą tūkstančių, bet ne retas keliskart daugiau. Ne kiekvienam reikalinga 5,000 dolerių paskola, bet dažnam reikalinga daug didesnė (kooperatinis bankas vyrai ir žmonai gali dabar duoti paskolas ligi 20,000 dolerių)...

Tačiau koks skirtingas vaizdas galėtų pasidaryti, bankui operuojant su 5 ar ir daugiau milijonų dolerių! Išmokėjus dividendus ir pagal įstatymą papildžius rezervą kapitalą, liktų dar gražios sumos lietuvių visuomenės ir kultūros reikalams paremti, kurios šiuo metu, operuojant tik ketvirčio milijono apimtyje, yra dar per mažos. Kooperatyvas tuomet turėtų eilę nuolatinių tarnautojų, galėtų pirkti ar statyti milijoninės vertės pastatų su tinkamais ofisais, biznio patalpomis, restoranais, teatro ir susirinkimų salėmis.

Visa tai yra pasiekama, realu, ir nėra būtina dėl to būti tik žydais. Ir tati gali būti įgyvendinama neper sunkiausiai, jei prie šio svajonių martini pridėsime tik du angustūros lašus: susipratimą ir solidarumą.

Na, dar ne visai taip. Dar reikia būrelio darbą išmanančių, pasiaukojusių ir sąžiningų žmonių.

Los Angeles kolonijai Viešpats Dievas rieščiuiom jų dar nedrėbtelėjo, bet keletas atsirado. Atvira kalbant ir nė vieno kredito unijos idealisto nuopelnų nemažinant, mes kredito banko ligšiol nebūtume dar turėję, jei gi ne Aleksandras Kiršonis. Jį čia atidangino iš Toronto, be abejo, saulės, amžinos vasaros, paimečių ir žiemos rožių žydėjimo viliojimas, bet be jo gundymų ir iniciatyvos ir tikriems mūsų ekonomistams gal dar ilgokai būtų stigę drąsos pasukti "milijonierių" takais.

Jo atvykimas prieš keletą metų man sudarė retesnio malonumo ne tik dėl to, kad žadėjo suteikti galimybę pasidaryti antros milijoninės įmonės partneriu (kur šį kartą aš duodčiau pinigą, o ji man darbo jėgą), bet ypač dėl mano parapijinio patriotizmo. Kiršonis savo kilme yra pakruojietis, mano bendraamžis, gimęs Jukiskų kaime, taigi labai artimas rozalimiečių kaimynas, beveik kaip ir savas brolis. Okio ir finansų dalykuose šis vaikinąs gavo patirimą beveik nuo vaikystės, pradėjęs dirbti Pakruojaus savivaldybės raštinėje ir smulkaus kredito draugijoje. Atlikęs karinę prievolę, Pakruojun nebegrižo, gavo darbo centriniuose ekonominėse organizacijose ir per ilgesnį laiką laisvalaikutę studijas. Vilniaus Universiteto ekonominių mokslų fakultetą baigė jau per karą, o vėliau, tremties laikotarpiu, dar gilino ekonomines studijas vokiečių Heidelbergo universitete. Išemigravęs Kanadon, Toronto, jis buvo vienas iš pagrindinių minėtosios Paramos banko steigėjų ir kelis pirmuosius metus jos išdėininkas.

Grupė Los Angeles "milijonierių" po posėdžio vakarienėjauja su savo banko prezidentu... Iš kairės: Dirvos bendradarbis indėlininkas Bronys Raila, Lietuvių Kredito Unijos pirmininkas Aleksandras Kiršonis, Tautinių Namų pirmininkas Alfonsas Latvėnas ir indėlininkas Vytas Aleksandrūnas.

L. Kančausko nuotrauka

Geriau paruošto ir patyrusio ekonomisto mums ir nereikėjo. Čia jis greit surado bendrą kalbą su savo profesijos kolegomis ir pasitikėjimą tokiuose milijoninio biznio partneriuose, kaip aš, kurie patikėjome kooperatyvui visas savo kruvinais uždirbtas santaupas ir tuo tarpu dar nė vienas nepradėjome gailėtis. Priešingai, mūsų proletariškai kapitalistinė savijauta kyla ir akiračiai plėtėja, ir aš vis viltingai tebelaukiu dienos, kada Brežnevas ir Sniečkus mane jau teisingai ir teisėtai galėtų vadinti kapitalistu. Tai man būtų dvigubas malonumas, — kapitalas ir neapykanta jo priešu, kurie niekaip negali dar kartą svetimo kapitalo pagrobti.

Prileidžiu, jog jūs sutiksime, kad užvesti kalbas apie dolerius ir milijonus didžiausių krikščioniškų švenčių metu yra šiurkštus ir beveik netaktiškas. Visiškai tam pritariu ir palaikysiu jūsų teisingą nuomonę.

Medžiaginis turτας, pinigai, pelnai, dividendai, uždarbis, indėliai, paskolos, doleriai, doleriai, doleriai... Juk yra pasibaisėtina taip žemai smukti, net pagalvoti apie tokias trivialybes ir menkaverčius dalykus, kada visa šalis, visos tikybos ir rasės lyg būtų lazdelės pamojimu įdėmiai pakelia savo širdis aukštyne dangų, į Kristų, į pačias kilniausias ir amžiniausias vertybes. Sakytai, yra begalinis neišaukšėjimas kalbėti apie žemės turtes, dolerius ir pelnus, kada kiekvieno galvą turi apimti aukščiausios ir dvasingiausios mintys, kada visos gatvės pasipuošia šventų Kalėdų varpeliais, Betliejaus žvaigždėmis, kada visų krikščionių, žydų ir eretikų krautuvių vitrinose susipindi milijonai šviesų, kviečiančių žiūrėti į Dievo Sūnaus prakartėlę, asiliukus ir žvėrelius, tris barzdotes išminčius ir jų kupranagarius ir daugybę kitų naujausių prekių, maloniausiai siūlant ne saugriebti, bet nupirkti ir savo artimui dovanoti.

Ir sveikina mus visi draugai ir nedraugai spalvingais atvirukais vis su kilniausiais linkėjimais: giminės, pažįstami, bendradarbiai, real estate broker'iai, kontraktoriai, skalbimo firmos, bankai, krautuvės, kreditoriai, nuomininkai, plumbieriai, paštinin-

kai, Salvation Army, redaktoriai, o taip pat ir taurūs mūsų parapijų klebonai su jaudinančiais redaguotais laiškais, pridėdami Kokių plotkelę ir prie jos mažą vokutį su užrašu "Christmas Offering"...

Ir gera tada pasidaro žmogui pagyventi supamam kilnesnių minčių ir švaresnių jausmų, kuomet tu įsitikini, kad nors vieną kartą per metus tave taip daug kas atsimena, linki laimės, gerbiam, skaitosi ar yra pasiryžę tau patarnauti beveik už dyką bei už pigiausią kainą (tai reiškia, tik truputį brangesnė, negu šiaip ki-

tais sezonais).

Turbūt ir A. Kiršonis jei ne mūsų banko, tai bent savo asmeniškų vardu išsiųs mums kalėdinius pasveikinimus, kaip aš tikiuosi, be vokelio su "Christmas offering mūsų bankeliui". Ačiū labai, dėkui iš anksto! Linkiu ir aš, kad per ateinančius metus taptume pilni milijonieriai. Tati nesunku. Tik dėkime savo santaupas į lietuvišką banką, — bankas dirbs mums. Prireikus, skolinkimės tik iš savo banko, — ir tada mes šiek tiek padirbėsime bankui. Aukų čia nereikia. Kai bankas bus milijoninis, jis pats aukos ten, kur būtinai verta.

LAISVĖS KOVŲ DAINOS

Autentiška lietuvių partizanų kūryba. Tai vertinga knyga, paminklas mūsų laisvės kovotojams.

Kietais viršeliais įrišta, poeto Jono Aisčio redaguota, Lietuvos Nepriklausomybės Fondo išleista knyga gausi DIRVOJE. Kaina — 5 dol.

Siųskite čekį ar perlaidą šiuo adresu:

DIRVA,

6907 Superior Ave.

Cleveland, Ohio 44103

RETA PROGA

įsigyti papiginta kaina Dirvos išleistas knygas.

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš Sibiro, lietuvių kalboje. Knyga gausi iliustruota retomis nuotraukomis. KAINA \$3.00

KELIAS Į KAIRĖ

ALĖS RŪTOS romanas, premijuotas Dirvos konkurse. KAINA \$3.00

DAILININKAS RAUBA

VINCO RAMONO novelės. KAINA \$3.00

ALMA MATER

R. SPALIO romanas iš studentų gyvenimo Nepr. Lietuvoje. KAINA \$5.00

Visų keturių knygų bendra kaina \$14.00, bei Dirvos skaitytojai naudodamiesi knygų išpardavimo vaju, moka tik

10 DOL.

už keturias knygas.

— IŠKIRPTI —

DIRVOS ADMINISTRACIJAI

6907 Superior Avenue

Cleveland, Ohio 44103

Prašau man išsiųsti keturias knygas: Palik Ašaras Maskvoje, Kelias į Kairę, Dailininkas Rauba ir Alma Mater, už papigintą kainą — 10 dol.

Pavardė ir vardas

Adresas

Prie šio jungiamas čekis ar money order 10 dol. sumoje.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Import. German VSOP Brandy 5th — 4.98
2. Krupnikas — Honey punch 5th — 3.69
3. Napoleon Imp. French Brandy 5th — 3.35
4. Cream De Banana Liqueur 5th — 3.19
5. Chianti Imp. Wine Full Q. — 0.98

6. Imp. German Wines (May Wine, Liebfm.) 5th — 0.98
7. Imp. German Zeller Schwarze Katz 5th — 1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

LIETUVOS ŪKININKO KRAITIS

Igno Andrašiuo paskaita, skaityta Lietuvos ūkininkui pagerbti akademijos metu Detroite, š. m. gruodžio mėn. 5 d.

Man tenka šiandien apibūdinti arba įvertinti Lietuvos ūkininko įnašą į mūsų Nepriklausomos Lietuvos žemės ūkio politikos raidą, išskirti jo pastangas ir trisus grindžiant mūsų tautos kultūros, švietimo, mokslo ir meno kelius. Šios, Lietuvos ūkininkui pagerbti akademijos rengėjai savo tiksą apibūdino šitaip: pagrindinis mūsų tautos ir krašto kamienas -- tautos pagrindas -- ūkininkas. Vadinasi, Lietuvos ūkininkas yra tas pagrindas, kuriame išsilaikė mūsų tautos gyvybė, jos sąmonė ir tie didieji mūsų tautos idealai, kuriuos 1918 metais Lietuvos Taryba Vilniuje iškilmingai deklaravo vasaros 16 dienos aktu.

Šia proga kviečiu savo mintimis persikelti į tuos laikus, kada mūsų tautos atgimimo dainius Maironis rašė: Didžios nelaimės spaudžia tėvynę, o priešas laukia jos, prapuoilimo, kapuose bočiai, kurie ją gynė, mes gi prisilegti nusiminimo. Šitie prasmingi Maironio žodžiai parašyti 19 šimtmečio pabaigoje. 19 šimtmetis -- tai Europos tautų judėjimo laikotarpis, kuris davė pradžią tautinių valstybių atsiradimui. Tačiau lietuvių tautai 19 šimtmetis, -- tai tragiška epocha Lietuvos gyvenime. Štai keletas esminių faktų: 1820 metais beveik pas visus Lietuvos kaimynus panaikinama baudžiava. Pradedama dalinti žemes. Kai kur įvedama pradinis mokslas. O Lietuvoje rusų carai baudžiavą užvilkina iki 1861/62 metų. Kai mūsų kaimynai jau pradėjo žengti į pramonės amžių, Lietuvą užgula 40 metų lotyniškojo rašto, kalbos ir mokyklų draudimas. Du visuotiniai sukilimai, kiekvienai 30 metų generacijai po sukilimą. Baudžiamieji būriai siaubia kraštą. Žmonės keliauja Sibiran, ar priversti pabėgti į vakarus. 1905 revoliucija pagaliau pradeda trumpą 9 metų neva "liberalizmo" laikotarpį. Po to karas, kuris su savo sunkiais padariniais užgula Lietuvą ir užsitęsia iki 1923 metų. Ypatingai apverktinoje būklėje klostėsi žemės ūkis. Jis suskaldytas ištisais "tautiniiais ūkiniais monopoliais". Lenkai -- žemėvalda, -- žydai -- prekyba ir amatai; bankai ir finansai -- žydų, vokiečių ir kitų tautinių mažumų rankose. Nieko čia iš principo blogo; bet praktikoje tos tautinės mažumos visgi rodė didelį nelajumą naujai valstybei, nors ji buvo jų tėvynė. Dar blogesnė ta aplinkybė, kad ši 15-20% tautinių mažumų dalelė turėjo dar ir kitą, svarbiausią monopolį -- išsimokslinimą, o lietuvių ūkininkų luomas, neturįs pakankamai inteligentijos. Štai kokiose apys-tovose teko ano meto Lietuvai pradėti kurti savo valstybę. Ir išeinant iš tos apverktinos padėties, vertinti Lietuvos ūkininko įnašą į mūsų Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą.

Aiškumo ir vaizdingumo sumetimais Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį žemės ūkio požiūriu padalinysiu į du tarpsnius:

1) Pirmąjį dešimtmetį pavadinsiu pastangom ir sunkiu darbu nugalėti klūtis, kurias mums uždėjo 19 šimtmečio rusų caristinė vergija.

2) II dešimtmetį apibūdinsiu, kaip Lietuvos ūkininko susirasta

savistovų kelią ir atsiskukumo savo veidu į šviesią Lietuvos ateitį.

Pradedant gyventi Lietuvos žemės ūkio kilimo ir švietimo problemas, tenka atsakyti į labai dažnai keliamą klausimą, ar buvo būdų greičiau nugalėti mūsų žemės ūkio atsilikimą? Be abejo, buvo svetima pagalba. Tik deja, anų metų pasaulis tam dar buvo visiškai aklas. Šiandieną dviejų milijonų Laoso valstybė vien tik iš JAV keltinti metai gauna po 50 mil. dolerių besąlyginės pašalpos. Anų metų pinigais tai būtų 500 mil. litų -- visas krašto biudžetas. Jeigu Lietuva būtų gavusi nors dešimtą dalį tos sumos... Bet kagi darysi -- negavo. Dėl netikros politinės padėties net privatus Vakarų kapitalas Lietuvoje neinvestuojamas. Ne koks kapitalizmas, bet baisi kapitalo stoka buvo žalinga Lietuvai. Ar buvo kitokių galimybių suteikti kapitalą? Tokių buvo. Stalinas, pradedant 1928 metais parodė, kaip galima skurdą paversti pinigais. Jis visur ir viską nusavino. Šitokių gigantišku apipilėsimu jis suteikė kapitalo investicijoms. Savaiame suprantama -- tai buvo galima padaryti ir Lietuvoje. Tik kaina yra ir lieka -- žmogžudystės, banditizmas, melas ir teroras. Nepriklausomai Lietuva vieningu visų gyventojų pritarimu veikiau rinkosi erškėčiais klotą, sūraus prakaito nulieta, sunkaus darbo kelią, bet savo rankų nesusiėpė tokiais nežmoniškais kriminalais. Ji nieko neapilėšė, bet intensyviu darbu išplėtė savo ūkį. Dar didelė dalis naujų ateivių prisimena mūsų Nepriklausomos Lietuvos atsikūrimą ir jos gyvenimo augimą ir žydėjimą. Tik gal būtų nedaugeliui žmonių šis mūsų krašto pažangos kelių žygiavimo vaizdas yra pakankamai aiškiai suvokiamas ir jo kilimo padariniai suprantami.

Vertinant Lietuvos žemės ūkį pagal 1909-13 metų statistinius gamybos duomenis ir turint mintyje būsimosios Nepriklausomos Lietuvos plotą, -- išskyla kai kurie būdingi reiškiniai, kurie rodo ano meto ūkinio nepajėgumo priežastis. Ano meto Lietuvos ūkininkas buvo tampriais ryšiais įjungtas į carinės Rusijos bendrąją ūkio struktūrą. Tuo tarpu krašto klimatinės sąlygos buvo palankios mūsų krašto ūkį rikiuoti pagal V. Europoje vyraujančius ūkinės konjunktūros dėsnius.

Vaizdžiauariant, buvo pats laikas radikaliai pertvarkyti žemės ūkį ir duoti naują posūkį gyvulininkystės gamybos kryptimi. Tačiau rusų caro valdžia neturėjo noro ir ūkinio intereso tai daryti.

Iš Tarpt. Instituto metraščių duomenų matyti, kad Lietuvos laukų derlius labai pastoviai kilo per visą nepriklausomo gyvenimo laikotarpį. Be to, Lietuvos laukų ūkio produktų kokybė nepriklausomybės laikotarpyje taip pat kito gerovės kryptimi. Drąsiai galima teigti, kad 1934-38 metais Lietuvos ūkininkai iš savo žemės gaudavo du kartus tiek gėrybių, kaip kad jie gamindavo 1909-13 metais. Vadinasi, tas pats žemės plotas ūkininkui atnešė kasmet 2 kartus didesnį derlių, negu 1909-13 metais. Be dvigubo derliaus padidėjimo, Lietuvos ūkininkas savo ūkio gamybą pasuko

V. Europos žemės ūkio gamybinę kryptim.

Prieš I Pas. karą Lietuvai svetimus kraštus vežė tik linų pluoštą, sėmenis ir arklus, ir tai šių produktų išvežimas buvo labai nedidelis. O kitų produktų tiknežymūs kiekiai ir tik pripuolami.

Nepriklausomo gyvenimo metais atsirado daug naujų eksportinių žemės ūkio gaminių. Pradedant linų pluoštu ir sėmenimis, sviestu ir sūriu ir baigiant kiaušiena, kiaušiniiais, paukščiais ir paukštiena. Ir šia proga tenka pastebėti, kad carinės Rusijos laikais Lietuvos ūkis visai nežinojo pieno produktų išvežimo, o Nepriklausomos Lietuvos laikais 1938 metais vien sviesto buvo išvežta 17,5 tūkst. tonų už 76 mil. 900 tūkst. litų. Tiek sviesto išveža 360-400 mil. litų pieno. Lietuva tais metais gamino apie 1 milijardą 600 tūkst. litų pieno. Vadinasi, eksportuojama buvo nedaugiau kaip 25% pagaminamų Lietuvos pieno riebalų. Be to, gaminant sviestą likdavo krašte liesas pienas, kuris buvo sunaudojamas ūkio produktų gamybos reikálams. Beveik 75% pagaminto pieno buvo suvartojama Lietuvos gyventojų mitybai. Išvežamojo sviesto rūšis buvo aukštos kokybės. Savo kokybės Lietuvos sviestas buvo pralenkęs Olandijos sviestą ir priartėjęs prie pasaulio

Lithuania after 1918" (New York, 1942) Toje knygoje jis nurodo, kad Lietuvos žemės ūkis per kooperatyvines organizacijas Pienocentrą ir Lietukį 1939 metais eksportavo už 320,9 milijonus litų įvairių žemės ūkio gaminių. O visa Lietuvos metinė prekybinė apyvarta siekė apie 1,5 milijar-

NERIMA NARUTĖ

ARTOJUI

Didžiulėms misijoms ruoškitės, šventų arimų kunigai-artojai. Raikykite sidabro žagrėmis laukus. Ir didelėm minkštom riekėm suverskite vagas. Lai prakaito lašais suvilgyta užauga duona. Saldi šventa komunijos plotkelė. Cia ilsis jūsų praeitis ir ateities kartų gyvenimas. Klausykites, -- žiemkintis purioje žemėje Plėšo minkštą dirvos vystyklą Ir stiepiasi į saulę. Jau klūpo dideli, seni miškai, Ir eglės, tamsiai raudonas žvakes Įdege, laiko pavasario dangaus altoriuje. Juodomis kamžomis varnėnai seka, Skaitydami arimų knygos puslapiuose Senąjį aisčių žemės paslapčių. Paruošę minkštą guolį vasarajui, Nuplaukit prakaitą nuo veido Ir stokite eilėm. Šiaudinę kraitę peržegnoję, aukso grūdą Įberkite į žemės delną. Kad saulės Ostiją atnešęs Vyskupas-pavasaris Žegnotų laukus nuo ryto iki vakaro.

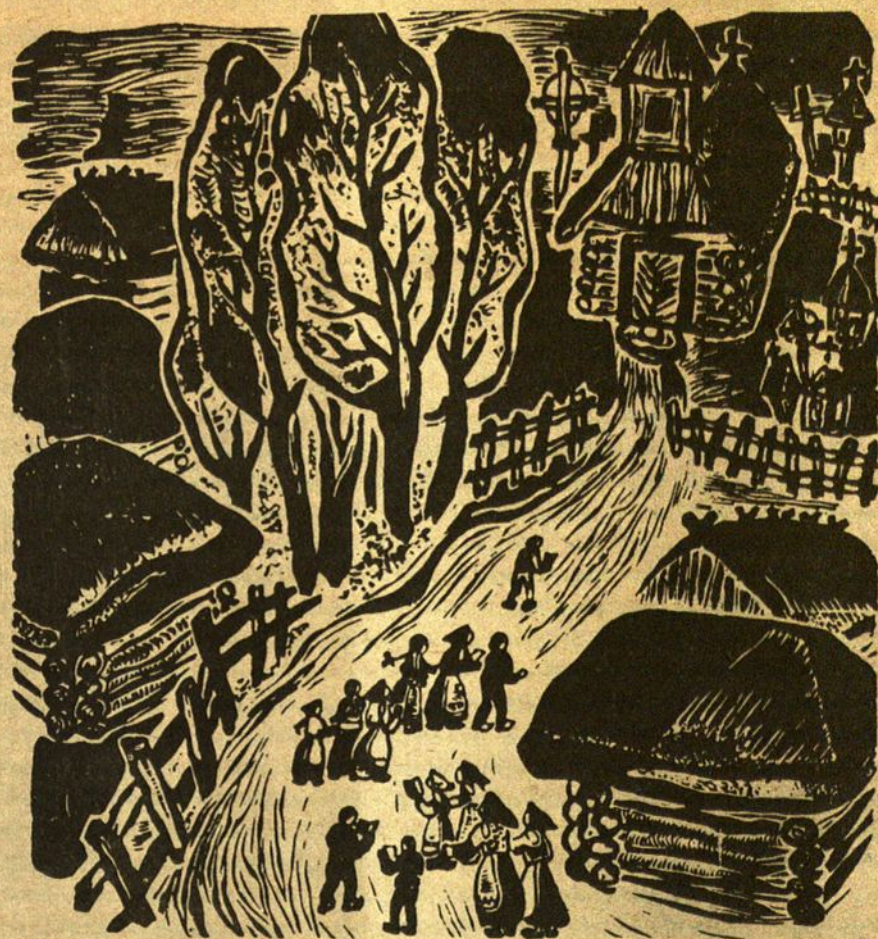
Iš knygos "Relikvijos"

lio pirmūnės šioje srityje Danijos sviesto. Tai aiškiai rodo, kad Lietuvos ūkininkas sumaniai tvarkė savo pieno ūkį ir sparčiais šuoliais artėjo prie pažangių kraštų šioje gamybos srityje. Labai įdomius duomenis apie Lietuvos žemės ūkio produktų išvežimą pateikia A. Simutis savo knygoje "The Economic Reconstruction of

do litų. Iš to kiekio tuo metu veikiantieji Lietuvoje kooperatyvai: Pienocentras, Lietūkis, Linas ir Sodyba darė apie 35% visos krašto prekybinės apyvartos. Tuo būdu N. Lietuvoje kooperatyvai turėjo gana didelį palyginamąjį svorį. Kooperacija turi entuziasistiškai nusiteikusių pasekėjų, bet turi ir priešių (ypač privatus pirkliai). Tačiau niekas negali šiandien užginti, kad kooperacija yra moderniausia ūkinės raidos tobulėjimo forma. Todėl N. Lietuvos ūkininkas ir šioje srityje parodė savo aukštą kvalifikaciją. Tuo būdu jis gyvai jungėsi į modernaus civilizuoto pasaulio naują ūkinę sistemą.

Savaime suprantama, kad nepriklausomo gyvenimo metais Lietuva padarė pažangą ne tik ūkiu, bet ir kultūros, mokslo ir meno srityse. Šie dalykai nėra lengvai išreiškiami skaičiais; sunksnis taip pat jų palyginimas su kitais kraštais, bet vis dėl to bent matomąją išorinę šio klausimo pusę, t.y. mokyklų, mokytojų ir mokinių skaičių, teatrų augimą ir panašiai galima pavaizduoti ir skaičiais. Iš jų galima spręsti apie krašto švietimo, kultūros ir meno augimą.

Senesnį žmonės apskaito, kad prieš pat pirmą pasaulinį karą

Paulius Augius

Medžio raizynys

visos vidurinės mokyklose galėjo būti 1200-1400 lietuvių mokinių. Universitetuose studentų nuo 400-500 žmonių. Pagal Centralin. Statistikos Biuro žinias 1939 metais Lietuvoje buvo: 2749 pradinės mokyklos su 341,299 mokiniais, Žemesnųjų specialiųjų, žemės ūkio, namų ruošos, prekybos ir panašių mokyklų buvo 75, jose mokytojų 979 mokytojai, mokėsi 8,263 mokiniai. Vidurinių mokyklų tais pačiais metais buvo 93, jose mokytojų 1,898 mokytojai, lankė 37,596 mokiniai. Lyginant su carinės Rusijos valdomos Lietuvos paskutiniais metais, jis pakilo 20 kartų.

Paskutiniais nepriklausomo gyvenimo metais Lietuvoje jau veikė 8 aukštosios mokyklos: du universitetai (vienas su 6-iais, kitas su keturiais fakultetais), Žemės ūkio ir Veterinarijos Akademijos, Komercijos ir Pedagogijos institutai, Konservatorija, Taikomojo meno aukštoji dailės mokykla Kaune ir Dailės Akademija Vilniuje. Visose aukštesnųjų mokyklų studentų skaičius buvo 5,986. Tuo būdu lyginant su 1909-13 metų laikotarpiu jis buvo pakilęs 12 kartų. Proportionaliai gyventojams tokio studentų skaičiaus, kaip Lietuva neturėjo Vokietija, Anglija, Švedija ir daug kitų kraštų.

Ir jei prie čia pateiktų duomenų dar pridėsim, kad Lietuvoje veikė du operos teatrai, dvi operetės, 10 dramų teatrų, filharmonija, lėlių teatras ir kiti mažesni meno teikiniai, tai ir bus tas apytikris meno, mokslo ir kultūros paveldas, kurį savo kruopščiu fiziniu ir protiniu darbu sukūrė N. Lietuvos laisvas lietuvis žmogus.

Savaime suprantama, kad didelę dalį aukštųjų mokyklų absolventų sudarė Lietuvos ūkininkų vaikai. Iš kaimo kilę inteligentų kadrai sunkių bandymų dienoje lietuviui kaimiečiui į pagalbą atėjo savo patarimais, o kartais ir realiu pavyzdžiu: pradžios mokyklos mokytojai, agronomai, pienininkai ir valstiečiai miesteliuose ir bažnytkaimiuose kooperatininkai. Tai buvo tie kaimo inteligentai, kurie naujųjų užmačių vilnimis ir ištikusio vargo našta dailinosi ir guodėsi. Bet kartu užsibrėžto darbo gairėmis žygiavo ir nepalaužiama valia savo užsibrėžtus siekimus vykdė. Ir tai ką pasiekė šie mūsų pilkojo sodžiaus pionieriai, yra mūsų Nepriklausomo laikotarpio pasididžiavimas ir didysis ūkinės gerovės laimėjimas. Jų darbo ir pastangų rezultatai: krašto ūkinio našumo pakilimas ir dėka kooperatinė ūkio formos, -- atpalaidavimas žemės ūkio produktų prekybos nuo įvairių išnaudotojų ir tarpininkų. Šiuo atveju Lietuvos kooperatinė ūkio sistema gali būti pavyzdžiu JAV-ėm ir kitiems klasiško kapitalizmo kraštams. Lietuvos kaimietis ir iš kaimo kilęs lietuvis inteligentas buvo tie dinamiškos dvasios pranešėjai, kurie Lietuvą iš nežinomo ir užmiršto krašto iškėlė į sąmoningos tautos valstybę. Ir anot prof. K. Pakšto -- Tautinis genijus mūsų paprastas, pilkas minias Lietuvoje pavertė tauta-nacija, kuri jau niekuomet nesutiks atsisakyti savo kalbos, savo religijos, sa-

vo vėliavos ir savo nepriklausomo valstybinio gyvenimo.

Socialogai ir visuomenės mokslo tyrinėtojai nurodo, kad kaimas yra tautos gyvybės lopšys, o ūkininkų luomas yra tautos sveikatingumo ir moralinių vertybių saugotojas. Ir ištikrųjų, jau nuo senų laikų pastebėta, kad tik tos tautos yra pakankamai kūrybingos ir vaidina svarbų vaidmenį žmonijos pažangos ugdyme, kurios turi pastovų, sveiką ūkininkų luomą. Šiam teigimui pagrįsti gali būti pavyzdžiai: Skandinavija, Baltijos valstybės, Olandija, Belgija ir Vokietija. Išėinan iš tokių samprotavimų, reikėtų, kad laisvame pasaulyje gyvenąs lietuvis būtų visas pastangas parodyti pasauliui Sovietų Sąjungos brutalias tautų okupacijas ir ūkininkų luomo naikinimo priemones.

Už sunaikinimą 400 tūkst. ūkininkų sodybų Lietuvoje, už 400 tūkst. nekaltų Lietuvos žemdirbių išstėmimą į tolimas Sibiro taigas badui ir mirčiai, už pavertimą Lietuvos žemdirbių vaikų be teisiais kolūkių baudžiauninkais, laisvame pasaulyje gyvenąs lietuvis turi dėti visas galimas pastangas ir priemones, kad Kremliaus godiems pikty geidulių raundonesiems valdovams būtų iškelta tarptautinėse institucijose byla ir padaryta skriauda Lietuvos žmonėms būtų atlyginta. Pagaliau gi galų gale mes turime pažadinti pasaulio miegančią sąžinę, kad žmonijos gyvenime būtų pradėta vykdyti žmoniškumo ir teisingumo principai.

Pirmas N. Lietuvos dešimtmetis padėjo 19 šimtmetyje padarytas skriaudas ir žaizdas užgydyti. Pagal griežtus žemės reformos principus buvo sugriautas žemėvaldos monopolis ir žemė atiteko tiems, kurie ją dirba. Buvo sudarytos tinkamos sąlygos moderniškai lietuviškai pramonei, prekybai ir susisiekimui tvarkyti. Jaunutė Lietuva savo jėgomis pradėjo telkti kapitalą pluralistiniomis nuosavybės pagrindais ir jo pagalba ugdyti modernišką žemės ūkio pramonę. Ant rame dešimtmetyje galima išvelgti keletą būdingų reiškinų mūsų žemės ūkio, pramonės ir prekybos gyvenime... Ir gal būtų ryškiausia žemės ūkyje žymė bus sukurimas Žemės ūkio Rmų. Pagrindinį ŽOR tikslą nusakė jų įstatymas. ŽOR yra visuomeninė įstaiga. Ž. ū. kultūrai kelti ir profesiniams ūkininkų reikalams atstovauti. Pagal 1927 metų rugpinčio mėn. 10 d. išleistas taisyklės, Lietuvos ŽOR atstovai, 3 pieno perdirbimo Bendrovių atstovai, 3 Ž. ū. Kooperatyvų atstovai, 2 Centralinės Gyvulių Kontrolės Sąjungos atstovai, Žemės Banko, Agronomų Sąjungos, ir Ž. ū. Akademijos po 1 atstovą. Iš viso 35 atstovai. Tuo būdu ŽOR Lietuvoje buvo lyg ir krašto ūkininkų atstovybė. Jie kėlė ir ugdė žemdirbių luomo tautinę ir valstybinę sąmonę, kaip pagrindinį elementą demokratinę minčių išsiskleisti, augti ir žydyti.

ŽOR aptarnavo įvairius ūkininkų reikalus ir padėdavo vyriausybei ruošti įvairius ūkio tvarkymo įstatymus. Kultūrinis darbas buvo dirbamas per įvairias orga-

(Nukelta į 6 psl.)

Paulius Augius

Medžio raizynys

M. K. Čiurlionis

Žvaigždžių sonata

LIETUVOS ŪKININKO KRAITIS

(Atkelta iš 5 psl.)

nizacijas, pačių ūkininkų sukurtas, o jų darbui vadovavo specialistai. Daugumas šių organizacijų turėjo savo padalinius ir skyrius visame krašte ir jos buvo skirtos vienai ar kitai žemės ūkio šakai vystyti ir tobulinti. Taip pat ir ūkininkų jaunimą, žemės ūkio darbu ir jo kultūrai kelti ruošė specialią organizaciją, — Jaunųjų ūkininkų Rateliai. Jie ugdė meilę ir pasiryžimą žemdirbio daliai. Į jaunųjų ūkininkų ratielių gretas buvo sutelkta apie 75 tūkst. Lietuvos ūkininkų jaunomenės. Tai buvo 7 kartus didesnis skaičius už Lietuvos tautos metų laikomą kariuomenę. Jaunųjų ūkininkų ratielių armijos tikslas ne išorės priešų linijas laužti, ar tvirtovės griauti, bet mūsų lietuviškame sodžiuje arsilikimo tikslus pašalinti ir į modernią rytojų savaimingus kelius nutiesti. Maža to, jaunųjų ūkininkų armija kėlė netik mūsų sodybų ir gimtosios žemės veidą, bet savo jaunos dvasios polėkiams, savo jaunatviškos energijos dinamika įtaigojo Lietuvos kaimiečio dvasios pasaulį ir jo vidaus kultūros mentalitetą sparčiais žingsniais artino prie vidutinio Lietuvos inteligento galvosenos ir mąstymo būdo. Kitais žodžiais tariant, artino laiką ir persilaužimo momentą, kuriame turėjo išnykti skirtumas tarp kaimiečio ir miestiečio gyvenimo būties.

Kad pritaikyti ŽŪ mokslo at-

siektus rezultatus ir gauti patikimus duomenis Lietuvos žūklimato sąlygose, tam reikalingi ŽŪ Rūmai turėjo visame krašte suorganizuotą žū. tyrimo įstaigą pagal šias veikimo funkcijas: 1) Joniškėlio, Dotnuvos, Rumokų ir Alytaus laukų bandymo ūkius, 2) Dotnuvoje Selekcijos stotį ir 3) Augalų Apsaugos stotį Dotnuvoje. Pavasario ir vasaros metu rajonų ir apskrityų agronomų darbas vyko Lietuvos ūkininkų laukuose. Čia buvo atliekami įvairūs parodomieji ir tikslesieji bandymai su žemės tręšimu, įvairiomis augalų kultūromis ir pievų bei pelkių gerinimo darbais. Tai buvo didžioji ir natūralinėse žū. sąlygose parodomoji mokykla, kurioje Lietuvos ūkininkas sėmėsi žinių savo profesiniam darbo būviui gerinti.

Bendrai ŽŪ Rūmų atliekamame darbe, kaip kokiam didžiuliame veidrodyje, buvo galima matyti Lietuvos ūkininkijos ūkišką gyvenimo tikrovę. Visi tie darbai vyko laikrodžio tikslumu, be jokių sutrikimų. Tobulą ūkinę organizaciją rodė, kad įstatikano meto Lietuvos ūkininko psichologinė sąlygom ir tuo būdu užtikrino siekti Lietuvos ūkio aukščiausią našumo laipsnį. Drąsiai galima teigti, kad ŽŪ vadybės žmonės buvo pirmieji pasiryžėliai, kurie atkreipė rimtą dėmesį į Lietuvos krašto pievų ir pelkių sukurtojo darbu. Jie realiais pavyzdžiais parodė, kad nenašūs ir supelkėję

mūsų krašto plotai gali virsti produktingais ir vertingais, plačią naudą nešančiais žaliųjų laukais.

Savaime suprantama, kad ŽŪR iš kuklių savo pajamų negalėjo be Lietuvos vyriausybės pagalbos užsibrėžtų darbų vykdyti. Lietuvos Vyriausybė, įvertindama ŽŪR vertingą ir našų darbą, sąmatos keliu skyrė ŽŪR kultūros ir ŽŪ švietimo darbui reikalingas lėšas. Ir jei 1934 m. ŽŪR reikalingas vyriausybės pašalpa siekė 4,657 tūkst. litų, tai 1939 m. ŽŪR sąmatą sudarė 8 mil. litų. Tai sumai sudaryti vyriausybė davė 7,5 mil. litų. Bendrai, ŽŪR su 350 tarnautojais ir įvairiais žū. specialistais buvo tas avangardas, kuris padedant Lietuvos ūkininkams — ėms ir žū. laukų darbininkams tiesė Lietuvos naujus kelius.

Nemuno šalies lygieji laukai keitė savo pavidalą ūkinės gerovės kryptimi. 1939 metų vasarą Lietuvos ganyklose ganėsi pagerintos rasės 563 tūkst. arkliai, galvijai, avių ir kiaulių apytikriai po 1 mil. ir 200 tūkst. 860 tūkst. pagerintų pienučių juodmargių, žalmargių ir Lietuvos žaliųjų veislės melžiamų karvių. Tų metų rudenį darbštūs Lietuvos žemdirbiai gausų derlių 1 mil. 825 tūkst. tonų grūdų buvo supylę į padidintų svirnių aruodus. Išsiplėtę sodybos ir jų pastatai skendė naujai užveistuose našų derlių vedančiuose soduose, pagerėję susisiekimo keliai mūsų kaimą geriais ryšiais jungė su besiplečiančiais mūsų miestais. Ir objektyvus stebėtojas su tvirtu pagrindu sakė, kad čia auga naujas darbas ir laimės kraštas, kad Lietuva palengva virsta "Mažosios Amerikos Šalimi". Ir į visa tai žvelgiant šių dienų akimis, Lietuva tada trūko tik laiko, dar reikėjo vieno laisvo dešimtmečio ir Lietuva būtų atsistojusi laisvųjų tautų tarpe ne tik kaip lygus, bet daugeliu atžvilgių ir žymiai pranašesnis už kitus kraštus partneris.

1939-40 metais ŽŪR su savo nuosavais namais, turtinga biblioteka ir kita nuosavybe turėjo už 1,662 tūkst. litų nuosavą turto. Ir kai 1940 metais birželio mėn. 15 d. įvygiojo Lietuvos kraštą Sovietų Sąjungos okupacinė kariuomenė, tai beveik pirmoji Sovietų Sąjungos nusavinimo auka buvo ŽŪR pastatas Kaune, Donelaičio g-vė Nr. 2. Birželio mėn. 17 dieną ŽŪR direktorius gavo įsakymą iškraustyti visą įstaigą. Be jokių autentiškų susitarimų tvirtovės vadovybė turėjo nusilenkti mūsų krašto okupantui įeidžiams. ŽŪR galima vadinti iškilią citadelę, kurioje buvo sutelktos pačios stipriausios ŽŪ kultūrinės ir visuomeninės pajėgos ŽŪ kultūrai kelti ir Lietuvos kaimo žmones pagal jų profesinę linkmę šviesti ir tobulinti.

ti. O okupantas šiuo savo žygiu parodė, kad jam šio krašto aukšta žemės ūkio kokybių gamyba, eksportuojamas perteklius ir auganti pramonė yra beveik dalykai, be jų Lietuvos krašto žmonės greičiau susilies su okupanto kosmopolitinės bendruomenės mase. Tačiau šis veiksmas lietuvių žū. specialisto ir pažangaus ūkininko sąmonėje paliko gilų ir neišdildomą įspūdį, kad ryto okupantas turi pikta laukinio vandalo geidulį, — sunaikinti Lietuvos krašto ūkinio pajėgumo potencialą. Ir taip ŽŪR ir jų puoselėtas darbas ir gražios viltys pasiliko už okupanto pikto geidulio uždangos. Bet likęs gyvųjų žmonių tarpe, o ypatingai laisvame pasaulyje gyvenančių lietuvių atminimas Lietuvos ūkininkas, kuris tęs pradėtą darbą laisvai ir be okupanto klindžių.

Baigiant tenka priminti porą mūsų širdims sentimentalių užuominų. Tautos kyla iš ilgų amžių glūdomos ir žygiuoja į didžiais toliais paženklintą ateitį. Kruvinieji tironai yra susidėsčiusios politinės konjunktūros padariniai. Jų amžius tetrunka tik kelis dešimtmečius. Ant kruvinių tironų kapų niekas nesodina gėlių, kurios primintų laisvę. Ten auga piktos piktžolės ir byloja pasauliui apie nykią tuštumą. O tautų laisvės kovų žygius rašo į istoriją aukso raidėmis, kad ateinančios kartos semtųsi stiprybės pasaulio tautų šeimai.

Ir kai beviltiška nelaimė prisilgė mūsų žemės gimtuosius laukus ir brolių artų dešimtmečiais kurtas sodybas, tada Jaunųjų ūkininkų Ratielių gretose išaugęs jaunimas, eidamas į žū. būtinę kovą ginti savo bočių — tėvų žemes ir sodybas, dainavo šitokiais žodžiais: Nors teka kraujas žeme mūsų, Lietuvių karžygių vaikų, Kentėt išmokom dėl prabočių. Ir Mirt aukotis dėl savų...

Tai yra tikrieji vilties žodžiai ir tikriausia atrama į laisvojo pasaulio lietuvių širdis, laukiant paguodos sunkiame likimo bandyme. Laisvi ir pavergti, visi lietuviai savo rankose turi tautos gyvybę, nes tai yra dvasinių jėgų srovė, kuri iš praeties per dabartį teka ateitin. Ji teka mūsų ir kartu sumumis, kur mes bebūtumėm ir koks likimas be ištiktų, svarbu, kad mes iš gimtosios tėvų žemės kilusiems laisvės idealams liekame ištikimi ir savo prosenelių palikimo nuosekliai vykdytojai.

Šiandieninis pavergtos Lietuvos okupantas ant išniekintų Lietuvos ūkininkų sodybų griuvėsių, ant Sibiro terminių kukliais mediniais kryžiais paženklintų kapų, ant beviltiškos kovos didvyrių simbolinėm laisvės gelėm papuoštų antkapių verčia pavergtą lietuvių reikšti Maskvos raudoniesiems kunigaikščiams padėką ir įsako šokti džiaugsmo šoki, kad jie jų kraštui atnešė klastą, meilą ir vergiją.

Šia proga Kremliaus raudoni bajorai ir jų pataikūnams pavergtoje Lietuvoje norėčiau priminti tik vieną tiesos žodį, — tai laisvą mintį. Laisvoji mintis, kaip paslaptingoji deivė savo žvilgsniu palengva tirpo tironų pančių grandines ir griauja vergų imperatorių sostą. Laisvoji mintis yra tas dinamiškas variklis, kuris apsprendžia žmonijos likimą ir tautoms leidžia būti

PRAŠO PASKUBINTI ŽMOGAUS TEISIŲ ĮGYVENDINIMĄ

* Ryšium su gruodžio 10 dieną — septyniolikąją Žmogaus Teisių Dieną (17-tą metinę sukaktim nuo Visuotinių Žmogaus Teisių Deklaracijos priėmimo Jungtinėse Tautose), Pavergtųjų Europos Tautų Seimas paskelbė aštuonių lapų faktų sąrašą, pavaizduojantį, kaip dar ir dabar deklaracijoje surašytosios pagrindinės žmogaus teisės tebėra laudomose Rytinės-Vidurinės Europos kraštuose. Sąrašas yra nurodyta faktų ir iš Lietuvos.

Drauge su faktų sąrašu, PETS išleido pareiškimą Jungtinėse Tautose dalyvaujančioms valstybėms, kuriame kreipia dėmesį į žmogaus teisių paneigimus pavergtuose Europos kraštuose. Jungtinių Tautų nariai prašomi paskubinti numatytą Žmogaus Teisių Konvencijos papildymą nuostatais dėl priemonių užtikrinti konvencijos vykdymą visur.

Kol kas, J.T. nariai skatinami tuoju įsteigti plačios kompetencijos komisiją tirti žmogaus teisių gerbimo padėčiai devyniuose Rytinės-Vidurinės Europos kraštuose (įskaitant ir Baltijos kraštus) ir parengti apie tai pranešimą Jungtinių Tautų visumos susirinkimui. (ELTA)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

KARALIAUS MINDAUGO PULKAS, parašė pulk. J. Variakojis. Išleido Karys, 1965 m. Ilustruotas 120 psl. leidiny (kaina nepažymėta) aprašo to laisvės kovose pasižymėjusio pulko istoriją.

KNYGŲ LENTYNAI 20 METŲ

Naujai pasirodęs Knygų Lentynos 2 nr. žymi to leidinio 20 metų sukaktį. Nuolatinis bibliografinės tarnybos biuletenio redaktorius ir administratorius A. Ružanec-Ružancovas buvo sunkiai susirgęs ir turėjo operaciją. Grįžęs iš ligoninės tuoj sėdo dirbti prie 3 nr. laidos paruošimo.

2 nr. įžangoje prof. St. Dirmantas aptarė Aleksandryno reikšmę mūsų kult. gyvenime. Ta proga patiekiami ir ištrauka iš Br. Railos straipsnio Dirvoje apie Aleksandryną, kuris "neišnyks laiko prieblandoje".

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

DOWD OLDSMOBILE

SEE THE MOST OUTSTANDING

1966 OLDSMOBILE EVER BUILT

2900 Mayfield Rd.

FA 1-9100

GREETINGS and BEST WISHES

**FORSBERG ENAMELING
COMPANY**

4101 COMMERCE

EX 1-9269

GREETINGS and BEST WISHES

To All the Lithuanian People

PLANING A PARTY? Call Sherwin's - Catering
at our Party Center - University Inn, Riviera
Country Club.

SHERWIN'S

CARNEGIE at E. 105th SW. 5-0100

A. SMETONOS

MONOGRAFIJA,

parašyta A. Merklio,

sukėlė didelį tuo leidiniu susidomėjimą. Veikalas plačiai pasklido lietuvių visuomenėje, spaudoje komentuojamas, nagrinėjamas jo gerosios pusės ir iškeliami trūkumai.

Liko nedidelis to veikalo kiekis dar neišplatinas.

Kol dar ne vėlu, užsisakykite tą didelio formato, 786 psl., kietais viršeliais leidinį, siunčiant čekį ar pašto perlaidą:

arba

K. POCIUS
3908 Fir Street
East Chicago, Indiana 46313

DIRVA
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

KAINA — 12,50 DOL.

VILTIES SPAUSTUVĖ
6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
Phone (216) 431-6344

- Priima užsakymus iš visų miestų Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje.
- Spausdina ofsetu laikraščius, žurnalus, brošiūras, programas, katalogus ir kitokius leidinius.
- Patarnauja organizacijoms, bendrovėms ir profesionalams: vizitinės kortelės, blankai, receptų, sąskaitų, sąmatų, atskaitomybės ir kitokios formos; Jūsų adresai įvairių dydžių vokuose — reguliariuose ir languotuose.
- Užsakymai išpildomi greitai ir sąžiningai.

PRIĖMIMAS PAS BURMISTRĄ

Gruodžio 15 d. Cavoli restorano patalpose įvyko tradicinis prieškalėdinis priėmimas tautybių spaudos ir radijo valandėlių atstovams, kiekvienais metais rengiamas Clevelando miesto burmistro ir ponios Ralph Locher. Jaukioje aplinkoje ir draugiškoje atmosferoje buvo pasikeista sveikinimais ir linkėjimais, burmistrai R. Locherui kviečiant visus tautybės ir toliau darniai bendradarbiauti.

SOKIAI STUDENTAMS!

Kalėdų vakare, gruodžio 25 d., 8 val. vak. Čiurlionio Ansamblio Namuose rengiamas šokių vakaras studentams. Įėjimas — 1 dol.

Kviečiami visi Clevelando lietuviai studentai.

Rengia Stud. Ateitininkai (138-139)

• St. Clair Savings įžengė į 50 metų tarnybos visuomenei sukaktį.

Don Schneller, St. Clair Savings Assoc. prezidentas, praneša, kad šį mėnesį toji bankinė institucija pradeda švesti savo 50 metų gyvavimo sukaktį.

1916 m. gruodžio 6 d., bankas pradėjo savo veiklą 6235 St. Clair Ave.

1952 metais St. Clair Savings perkėlė savo pagrindinę įstaigą į 813 East 185 gt. Tuo metu banko turtas jau siekė 8,6 mil. dol.

Šiuo metu St. Clair Savings turi 5 skyrius ir turto virš 70 mil. dol., o klientų aptarnauja virš 50 tarnautojų.

Schneller šeima sukakties proga reiškia dėkingumą tūkstančiams klientų, įgalinusių taip sėkmingai pasiekti gražios sukakties. Patarnavimas ir pagalba,

Season's Greetings

from

COUNTY AUDITOR

and

Mrs. RALPH J. PERK

tiek daug reikusi tiems laimėjimams atsiekti tar-naus ir ateityje St. Clair Savings klientų gerovei.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gau-site kreipdamiesi į V. Giedraitį tel. 944-6835.

• Globe Parcel Service, Inc. praneša gerb. klien-tams, kad Clevelando skyrius bus uždarytas nuo gruodžio mėn. 24 d. iki sau-sio mėn. 3 d. (137-138)

REIKALINGAS VYRAS ligonių slaugytojas — Or-derly — Patyrimas pagei-daujamas, bet nebūtinas. Pasižymėjusi, didelė senų žmonių institucija. Geras atlyginimas ir visi priedai. Tel. ER 1-5500, Mr. Gaines. (137-138)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

GRUODŽIO 25 D. Čiurlionio Ansamblio namuose ruošiami šok-dai studentams. Pradžią 8 val. vak. Rengia Clevelando Stud. Ateitininkų Draugovė.

GRUODŽIO 26 D. Kalėdų Eglutė, Ruošia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

GRUODŽIO 31 D. Tradicinis Lietuvių Bendruomenės Naujųjų

Metų sutikimas, šv. Jurgio pa-rap. salėje.

1966

SAUSIO 9 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos eglutė.

SAUSIO 15 D. Lietuvių Salėje Klaipėdos Krašto prisijungimo prie Lietuvos minėjimas, Z. Ar-lauskaitės - Mikšienės vadov, Detroito Dramos Mėgėjų Sambut-rio statoma V. Alanto 4 veiksmų komedija "Žmonos portretas". Rengia ALT ir LVS Ramovė Cle-velando skyriai.

SAUSIO 22 D. Hamiltono (Ca-nada) jaunimo teatras "Aukur-as" stato K. Binkio 5 veiksmų dramą "Atžalynas" šv. Jurgio parap. salėje. Rengia LB I-os Apyl. Valdyba.

SAUSIO 29 D. Liet. Budžiams remti valdyba ruošia tradicinį blynų balių šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 5 D. Ateities klubo balius.

VASARIO 13 D. Lietuvos Ne-priklausomybės Atstatymo su-kakties minėjimas, rengia ALT Clevelando skyr.

VASARIO 20 D. Aukuro an-samblio išsvokms paremti pie-tūs, Rengia Vysk. Valančiaus mo-kyklos tėvų komitetas.

VASARIO 27 D. Prel. M. Kru-pavičiaus 80 m. amžiaus su-kakties minėjimas -- rengia ALT Clevelando skyrius.

KOVO 6 D. Kaziuko mugė. Ren-gia Nerlingos Skaucių Tuntas.

KOVO 27 D. Šv. Kazimiero Lit. Mokyklos rengiami pietūs Naujosios parapijos salėje.

BALANDŽIO 3 D. A ukuro an-samblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 16 D. Vysk. Va-lančiaus mokyklos abiturientų, tėvų ir rėmėjų balius.

BALANDŽIO 17 D. Margučių ridinėjimas. Ruošia Vysk. Va-lančiaus mokykla.

BALANDŽIO 23 D. PLB spe-cialus parengimas.

GEGUŽES 1 D. Motinos Dienos minėjimas. Rengia Nerlingos Skaucių Tuntas.

GEGUŽES 7 D. Dirvos balius Carter viešbutyje.

GEGUŽES 8 D. Motinos Dienos minėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BIRŽELIO 5 D. 1966, šv. Ka-zimiero Lituanistinės Mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 19 D. Vysk. Valan-čiaus mokyklos gegužinė.

SPALIO 15 D. Šv. Kazimiero Lit. Mokyklos parengimas.

SPALIO 22 D. Lithuanian Vil-lage inc. parengimas Lietuvių sa-lėje.

NEUŽMIRŠKIT
LAIKU
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Dirvoje yra didelis pasirinkimas dovanoms įvairių tautinių išdir-binių: koplytėlių, herbų ir kt.

V. Kizlaičio nuotrauka

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARAS

ir įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti, atvykę į naujai atidarytą DIRVOS krautuvę, 6907 Superior Ave.

Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. p. p.

FILATELIJOS KAMPELIS

Antanas Bernotas

17

ISPANIJĄ išleido naują 8 pašto ženklų seriją Amerikos atradėjams ir užkariautojams pagerbti su Don Fadrique de Toledo, tėvo Jose de Anchieta, Francisco de Orellana ir šv. Luis Beltran atvaizdais.

Čia pakalbėsime apie Francis-co de Orellana (1490-1545). Jis gimė Trujillo, Ispanijoje. 1535 m. su kitais nuotykių ieškoto-jais išvyko į Peru, Pietų Ameri-koje. 1540-41 prisijungė prie Gon-zalo Pizarro ekspedicijos, ieško-jusios aukso, sidabro ir cinamo-no Andų kalnuose. Kai ekspedici-ja po daug nuotykių pasiekė Co-ca ir Napo upių santaką, buvo iš-sibaigusios jų atsargos, ir Orel-lana su dar 50 vyrų buvo pasiūs-tas plaukti žemyn Napo upe, ieš-kant maisto ir turtų. Pasiekęs Amazonės upę, jis negrįžo, bet plaukė toly iki jos žiočių Atlan-to vandenynė. Kelionė plaustutru-ko 8 mėnesius. Po to jie pasiekė Cubagua salą Venezuelos pa-krantėse, iš kur išvyko į Ispani-ją. Savo kelionę jis aprašė ir pa-gražino sakydamas, kad sutikęs karingų moterų, kaip tos senovės graikų amazonės, nuo ko ir jo iš-tirtoji upė buvo pavadinta Ama-zone (port. Amazonas).

*** PRANCŪZIJA išleido 40 plus 10 centimų p. ženklą Karoliui Orleaniečiui pagerbti.

Charles Duc d'Orleans (dažniausia vadinamas Charles d'Orleans, 1391-1465) buvo sū-nus Liudviko Orleaniečio (Pran-cūzijos karaliaus Karolio VI bro-lio) ir Milano kunigaikštystės Valentinio Visconti. Gimė Pary-žiuje. 1407 m. paveldėjo kunigaikščio titulą. Netrukus po to bu-vo įtrauktas į karus su burgun-dais. 1415 m. jis gynė Agincour-to pilį nuo įsiveržusio anglų ka-raliaus Henriko V, buvo paim-tas į nelaisvę ir išgabentas į Ang-liją, kuri išbuvo iki 1440 m. Gy-vendamas Anglijoje ir turėda-mas daug laisvo laiko, jis užsi-ėmė medžiokle ir eilėraščių rašymu. Prieš tai rašęs pran-cūziškai, dabar juos ėmė rašyti angliškai. Jo rašyti eilėraš-čiai, daugiausia baladės ir po-emos, laikomi geriausiais, rašy-tais tokios aukštos kilmės po-

Coimbra yra vakarinės Portu-

eto, išpirktas ir grįžęs į Pran-cūziją 1440 m., jis vedė Mary de Cleves, apsigyveno Blois pi-lyje ir atsidavė literatūriniam darbu. Jo sūnus (gim. 1462 m.) tapo Prancūzijos karalium Liu-dviku XII.

V. VOKIETIJA leidžia naują paprastųjų p. ženklų seriją su jos svarbesniųjų miestų vaiz-dais. Ta pati serija leidžiama ir Berlynui su pridėtu miesto pava-dinimu. Čia dedame 10 pėnigių p. ženklą su Drezdeno miesto vaiz-du -- Zwinger rūmais, statytais arch. Poeppelmann 1711 - 22 m. baroko stiliuje.

Dresden, buvusi Saksonijos sos-tinė, yra abipus Elbės upės, apie 111 mylių į pietus nuo Berlyno. Drezdenas išaugo XII amžiuje ant senovės slavų sorbų žvejų kaimelio Dreždžane vietos. 1216 m. gavo miesto vardą. Nuo XIV amž. buvo Saksonijos karalijos sostinė. XVIII amžiuje Saksoni-jos, Lenkijos ir Lietuvos kara-liai Augustas II ir Augustas III padarė Drezdeną puošniausia Eu-ropoje sostine. 1760 m. laike prūsų užpuolimo buvo sunaikinta apie 400 puošnių baroko ir ro-koko architektūros statinių. Skaudžiai nukentėjo ir Napoleono karų metu. Laikė II Pas. karo, 1945 m. vasario 14-15 d., amerikiečių ir anglų aviacija sugriovė apie 60% viso miesto, jų tarpe ir dau-gumą puikųjų meno ir architek-tūros kūrinių. 1945 m. užėmė ru-sai likusius senus ir brangius pa-veikslus išgabeno į Rusiją, kurių dalis dabar grąžinama. Šiuo me-tu miestas yra Rytinėje Vokieti-joje. Sakoma, kad dabar jame gy-vena apie 643,000 gyv.

KADA TREMTINIŲ KOMISARAS SUSIRŪPINS LIETUVIAIS?

Šio rudens JTO sesija vienba-siai išrinko Tremtinių Komisarų princą Sadruddin Aga Khan, ira-nietį.

Naujojo komisaro pagerbime dalyvavo Balfo reikalų vedėjas, kuris sveikino aukštąjį pareigū-ną Balfo ir NCWC vardu. Svei-kintojas nemažam susirinkusių būriui iškėlė dažnai nutylimą tremtinių grupę, kuria niekas nesirūpina.

Laisvam pasaulyje yra per de-šimt milijonų registruotų trem-tinių, kurių globali Jungtinės Tau-tos išleidžia apie tris šimtus mi-lijonų dolerių. Tačiau niekas ne-suregistruavo tremtinių komunis-tiniame pasaulyje, pvz., kiek yra tremtinių Rusijoje, Kinijoje ir pan.

Niekas jais nesirūpina. Buvo pa-žymėta, kad Balfas kiek gali pa-deda lietuviams Sibire ar atsidū-rusiems Lenkijoje. JTO Trem-tinių Komisaras turėtų atkreipti dėmesį ir į šią grupę. Sveikinimo žodyje Balfo atstovas pažymėjo, kad Lietuvoje ir Sibire yra pa-plitę gandai, jog graži lietuvaite yra iškėkėjusi už milijonieriaus princą, kuris apmoka visus lie-tuvių sintinius į Sibirą. Balfas tą gandų nesistengė paneigti. Tačiau dabar princui - milijonieriui Tremtinių Komisarui Balfo atsto-vas pareiškė, kad visos siuntos į Sibirą ar Lietuvą yra apmokamos gerų tautiečių, ne milijonie-rių suaukotas pinigais (Tiesa, š.m. N.Y. Balfo rudens vajuji mūsų milijonierė Barbora Rocke-fellerienė iš Paryžiaus prisun-tė šimtą dolerių).

Po oficialios dalies princas Sadruddin Aga Khan asmeniškai pagyrė Balfo atstovą už drąsų žo-dį, nusifotografavo, pasisakė esąs 32 metų, baigęs Harvardo universitetą ir yra nevedęs.

Nors JTO Tremtinių Komisa-ras labai nenori tartis su rusais dėl Amerikos lietuvių išskirtų šei-mų sujungimo, prašyti, kad rusai išleistų tėvus, vaikus, vyrus ar žmonas į Ameriką, bet vistiek jani tokie prašymai rašytini. Vis bus keliamas balsas pasaulinėje ins-titucijoje dėl sovietinio žmogaus teisų pažeidimo.

Tremtinių Komisarą būstinė yra Šveicarijoje, Ženevoje, buv. Tautų Sąjungos rūmuose.

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Visuomet jautrus bendriesiems reikalams ALT S-gos Worcesterio skyrius, atsiliepdamas į Vilties ir ALT S-gos vajeus reikalus, per savo valdybos narį A. Zenkų prišuntė 160 dol. įnašų Vilties draugijai.

Įnašus sudėjo: ALT S-gos Worcesterio skyrius — \$100.00, J. Matulevičius — \$20.00, A. Lileikis — \$10.00, P. Babickas — \$10.00, J. Vidūnas — \$5.00, S. Šurkus — \$5.00, V. Prapuolenis — \$5.00 ir A. Zenkus — \$5.00.

SUKAKTUVINĖS AUKOS DIRVAI

Ant. Senikas, Great Neck ... 5.00
Ona Vasis, Cleveland 1.00
M. Meilūnas, Weston 10.00
P. Molis, Shrewsbury 5.00
P. Vaginis, Cleveland 5.00
A. Balyš, Cleveland 5.00
J. Daunoras, Chicago 10.00
X.Y., Seranton 10.00
J. Černius, Flint 10.00
J. Valaitis, Great Neck 2.00
V. Apanius, Cleveland 10.00
J. Radas, Detroit 3.00
A. Nakutienė, M.D., Chicago 10.00
A. Steponavičius, Cleveland 4.00
F. Modestavičienė, Cleve. .. 3.00
Vyt. Abraitis, Ford 10.00
Alb. Pliplys, Toronto 7.22

TORONTO

GRAŽUS SUTIKIMO POBŪVIS

Teklei Benotienei, neseniai atvykusiai iš Lietuvos pas savo vyrą, gruodžio 11 d. Lietuvių Namuose buvo surengta sutikimo bei susipažinimo pobūvis-vaišės.

Įžanginį sveikinimąjį žodį tarė ir pobūvį pravedė LSS Toronto Putvio vardo kuopos pirminkas M. Abromaitis, Šv. Jono Kr. parapijos klebonas kun. P. Ažubalis, LSS Centro Valdybos atstovas J. Preikšaitis ir A. Sutkaitis, kuris paskaitė specialiai tam pobūviui paruoštą eilėraštį.

Buvo trumpa ir nuotaikinga meninė programa. Sol. R. Strimaitis akompanuojant muz. St. Gailevičiūtį padainavo keletą lietuvių kompozitorių dainų.

Viešniai susirinkusių vardu bendrą dovaną įteikė V. Bačėnas ir asmeninę p. Petruliui.

Brangiam Tėvui

KAZIMIERUI SILIŪNUI

Lietuvoje mirus, sūnams ALEKSUI, KAZIUI ir
BRONIUI bei jų šeimoms užuojautą reiškia

Valerija ir Bronius Nemickai

ALEKSUI, KAZIUI ir BRONIUI SILIŪ-
NAMS su šeimomis, mirus Lietuvoje jų brangiam
tėvui

KAZIMIERUI SILIŪNUI

reiškiu LLK S-gos Vadovybės vardu gilią užuo-
jautą.

Matas Naujokas

Mieliems mūsų bičiuliams

ALEKSANDRUI SILIŪNUI ir PONIAI,

jų brangiam tėveliui mirus, reiškiamo gilią užuo-
jautą.

J. ir V. Jasiukačiai

A + A

KAZIMIERUI SILIŪNUI

mirus Lietuvoje, jo sūnams ALEKSUI, KAZIUI
ir BRONIUI ir kitiems giminėms gilaus skausmo
valandoje nuoširdžiai užjaučiu.

Ignas Andrašiusnas

LIETUVIŠKAS KRYŽIUS TEBESTOVI MUGĖS AIKŠTEJE

Pasaulinė mugė pasibaigė, bet darbai nepasibaigė. Komitetas dar tebeveikia, nors daug paviljono jau baigiama griauti. Spėjama kad parodos aikštė bus nuvalyta iki 1966 m. liepos 1 d. ir bus perduota New Yorko miestui, kuris toje vietoje per keletą metų įrengs miesto parką. Pagal lietuvių su Komitetu padarytą susitarimą lietuviškas kryžius paliks miesto parko papuošalui. Deja, jis tam reikalui nėra tinkamai pritaikintas.

Dar mugės metu, kai aikštėje veikė gausios sargybos ir paroda naktimis būdavo uždaryta, lietuviška aikštėlė kentėjo nuo vandalų: dingo net keturios lietuviškos vėliavos, buvo pavogti bene 5 prožektoriai, aplaužyta tvorėlė, daug kartų išrautos gėlės. Šiuo metu aikštėje vyksta paviljono griovimas, bet aikštės vartai saugomi. Stengiamasi apsaugoti ir lietuvišką aikštėlę: nuimti prožektoriai, vėliava nuleista, kryžius aprištas specialia medžiaga ir nupirkti geležiniai rėmai-grotos, kurios savo laiku saugojo Pietų Vatikano paviljoną. Vistiek, mažą vilties, kadaikštę palikus atvirą (apie liepos 1 d.) mūsų dailus medžio kryžius, tvorėlės ir gėlės

misijų šefais, lydimi Protokolo Šefo Ambasadoriaus Hand bei p. Valentis iš Baltųjų Rūmų, buvo nuskrudę, JAV Prezidento asmeniniu lėktuvu, į Cape Kennedy, Fla., dalyvauti erdvėlaivio GEMINI 7 išmetime į erdvę.

Gruodžio 12 d. P. P. Kajeckai dalyvavo Penktame Metiniame Jungtinių Tautų Koncerte, rengtame Dipl. Misijų Šefų, akredituotų JAV, garbei bei Žmogaus Teisių visur pabrėžimui. Koncertą globojo JAV Prezidentas ir Poni Johnson bei JAV Viceprezidentas ir Ponia Humphrey.

Po koncerto Lietuvos Atstovas ir Ponia O. Kajeckienė dalyvavo Valstybės Sekretoriaus ir Ponia Rusk surengtame priėmime Valstybės Departamente.

Pastaruoju laiku Lietuvos Atstovas ir Ponia O. Kajeckienė dalyvavo Latvijos Ministerio ir Centralinės Afrikos, Tailando, Haute Volta Ambasadorių priėmimuose, surengtuose tų kraštų Nepriklausomybės švenčių proga. Jie taip pat dalyvavo Vokietijos ambasados Patarėjo ir Ponia Erneke priėmime.

* Į LIETUVIŲ FONDĄ įstojo šie naujieji nariai:

XY \$ 450.00, Po \$100.00: Stanley F. Mankas, Rimvydas ir Žyvilė Tamashumai, JAV LB Linden'o, N.J. Apylinkė, Juozas ir Jadvyga Tamaševičiai, Vincas Urbonas (a.a. Bronės Urbonienės atmintinis įnašas), Juozas ir Bronė Petrikai, A. ir A. Mitkevičiai, Karolis ir Elena Baniai, Kun. Titas Narbutas, Algirdas ir Laimutė Stepaičiai, Frank P. Šaparnis, Liet. Teisin. D-jos Clevelando Skyrius, Edvaras ir Ponia Lapai, Gediminas ir Daria Dragunevičiai, Adomas ir Emilija Šparkevičiai, Vincas ir Saverija Maknavičiai, Ona ir Danys Mekišiai, JAV LB Springfieldo, III Apylinkė, Antanas Ramanauskas, Adolfas ir Kazimiera Čampiai, Antanas ir Dalilė Polikaičiai, Aleksas ir Laima Kulniai, Vytautas Augustinas, JAV LB Omahas Nebr. Apylinkės Valdyba, Bronius ir Marija Vaškaičiai, Bronė Starkienė, Leonardas Valiukas, N. ir Janina Zabulioniai.

L.F. nariai papildė savo įnašus: JAV LB Waukego apylinkė iki \$1,300.00, dr. K. Jablonskis iki \$1000.00, Pranas Gudas iki \$400.00, Dr. Augustinas Laucis, Kazys Smolenskas ir Anglijos Lietuvių Klubas Chicagoje iki \$300.00, Jonas ir Dr. Rožė Tijūnai ir Pranas Lukauskas iki \$200.00.

• Lietuvių Fondo valdyba prašo visus LF narius, kurie dar nėra davę atsiųsti savo biografijas su pasinio dydžio nuotraukomis LF vardu. Nuotraukų antroje pusėje turi būti, išskaitomas savininko parašas, kad per klaidą nesušiųmaišyti. Siųskit šiuo adresu: LFondas, 6643 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629. (Sk.)

atlaikys vandalizmą, kuris taip negailestingas viešiesiems paminklams New Yorke.

Savo laiku buvo dedama daug pastangų, kad Šv. Tėvas, lankydamas New Yorką ir Vatikano paviljoną, aplankytų bei palaimintų lietuvišką kryžių. Dėl laiko stokos Šv. Tėvas kryžiaus nesuskubė lankyti, bet lapkričio m. 22 d. k-to vicepirminkui P. Vyteniuviui dėkoja už gražias komiteto pastangas ir pagarbą ir siunčia popiežiškąjį palaiminimą komitetui ir jo darbuotojams.

Mugė užsidarė, bet mūsų komiteto darbai nepasibaigė. Uždarymo dienomis teko lietuvišką aikštėlę ir kryžių fiziškai saugoti nuo vandalų. Dar liko daug neužbaigtų sąskaitų. Per du metus komitetas sukaupė ir išleido per 29,000 dolerių. Kasoje tebėra tik šimtas dolerių. Komiteto žiniuje yra dar per 700 parodos ženklų, daug programų ir per 20,000 kryžiaus atvirukų. Deja iš to turto nesitikima pajamų. Komitetas dar 1964 m. vasarą įmokėjo 1,000 dolerių, kad būtų padarytas Lietuvių Dienos filmas, deja, filmas iki šiol nepristatytas komitetui, o įmokėtas pinigų kasinai ir per teismą bus galima atgauti. Tuo tarpu komitetas dar tebeturi finansinių įsipareigojimų, pvz., kad ir simboliškai šiek tiek atsiųgti lietuviškai spaudai, kuri taip nuoširdžiai rėmė visas komiteto pastangas iškelti Lietuvos vėliavą ir išgarsinti jos vargus Pasaulinėje Mugėje.

Kun. L. Jankūš

Bostono skautų veikla

Bostono skautai stovyklauja

Bendra abiejų tuntų sueiga, sušaukta Kariuomenės šventės proga įvyko sekmadienį, lapkričio 21 d. skautų bukle, į sueigą atsiėmė Atlanto rajono vadovė Irena Treinienė ir rajono vadovas Juozas Raškys.

Sueigos metu vienas vilkiukas, dvi skautės kandidatės ir septyni skautai kandidatai davė žodžius. Į paskiltininko laipsnį buvo pakelti Alfonsas Baika ir Vytautas Adomkaitis.

Kariuomenės šventės proga kalbėjo K. Simėnas, o sveikinimo žodelį tarė Atlanto rajono vadovas J. Raškys.

Vilkiukų vadovė Paulina Kalvaitienė vadovas įteikė ordeną "Už Nuopelnus", o Pažangumo

žyminį gavo skautų draugininkė Milda Bakšytė. Sueigos metu buvo įteikti pažymėjimai Atlanto rajono sporto šventėje pasižymėjusiems skautams sportininkams. Daugiausia pažymėjimų gavo vilkiukas A. Gineitis -- net penkis.

Laužo metu gražiai pasirodė ir padainuota.

* NAUJI SKAUTŲ VADOVAI. Praeitą vasarą Kanadoje įvykusioje skautų vadovų "Tėviškės" stovykloje iš Žalgirio Tunto dalyvavo Algis Valančiūnas, Algis Bakšys ir Arūnas Subatis. Dabar jaunieji vadovai pradeda aktyviai reikštis tunto veikloje.

* SKAUTAI VYČIAI išsirinko vadovus. Spalio 29 d. metinėje sueigoje išrinktas naujas draugininkas Algis Jurkštas. Žygyje į Jungtines Tautas iš vyčių draugovės dalyvavo 15 skautų vyčių.

* ATIDARYTAS SKAUTŲ KNYGYNĖLIS. Penktadienį, gruodžio 3 d. 7 val. vakare skautų bukle atidarytas knygynėlis. Knygynėlis veiks kiekvieną penktadienį nuo 7 val. iki 9 val. vakaro. Per šventes gruodžio 24 d. ir gruodžio 31 d. knygynėlis bus uždarytas.

* "VILNIAUS" stovykloje iš Žalgirio tunto stovyklavo 9 skautai 6 vilkiukai ir vienas vadovas. Stovyklos uždarymo iškilmėse pasižymėjusiems skautams buvo įteiktos dovanos: Algiiui Valančiui -- už pavyzdinę vadovaviną skilčią, Mariui Žiaugrai -- už sąžiningai eitas pareigas skiltyje, Vytiui Rašiiui -- už pasižymėjimą skautiškuose žaidimuose.

* ŽALGIRO tunto skautams ir vilkiukams paskelbtas pažangumo konkursas. Konkursas baigsis balandžio mėn. 23 d. Taškai duodami paskirai, skiltimis ir būreliais.

* TUNTO ŠTABAS, vadovauja-

Maloniai kviečiame atsilankyti į Santaros-Šviesos rengiamą tradicinį

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMĄ, gruodžio 31 d., Mar Lac House, Oak Park, Illinois

Šiltas bufetas ir šampanas prabangioje ir erdvioje salėje, grojant nuotaikingai muzikai.

Staliukus prašom užsakyti telefonu — 778-1330 nuo 6 val. vakaro savaitės dienomis ir nuo 10 val. ryto savaitgaliais. Ten pat prašome skambinti dėl smulkesnių informacijų.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS KLUBO VALDYBA, MALONIAI KVIEČIA JUS DALYVAUTI TRADICINIAME

NAUJŲ METŲ SUTIKIMO BALIUJE, 1965 M. GRUODŽIO MĖN. 31 DIENĄ, McCallister & Sons Salėje, 1811 Spring Garden St. Philadelphia, Pa.

Pradžią 9 val. vakarą.

Programoje: Vakariėnė, šokiai ir nuotaikinga NAUJŲ METŲ sutikimas su šampanu.

Bilieto kaina \$10.00 asmeniui.

Bilietus įsigyti ir stalus užsisakyti galima pas visas Valdybos nares iki gruodžio mėn. 26 dienos.

Iki malonaus pasimatymo NAUJŲ METŲ SUTIKIME!

KLUBO VALDYBA

mas tūtininko Česlovo Kiliulio, aktyviai prisideda prie rajoninės stovyklavietės pirkimo.

* KESTUČIO draugovės skautai atlieka gerąjį darbą dalinant praeiviams "Walk in safety" lapelius So. Bostone. Neseniai jie išsklavo kartu su skautų draugove Blue Hills miškuose.

* BOSTONO SKAUTAI reiškia padėką Antanui Bačiuliui už nemokamą buklę šviesų įvedimą.

* VILKIUKŲ draugovės draugininkė Paulina Kalvaitienė dviems mėnesiams išvyko į Australiją. (K)

DETROIT

M A L E

WANTED JOURNEYMEN

BORING MILL
OPERATORS
JIG BORE OPERATORS
MUST BE JOURNEYMEN 58
HOURS WEEK LONG PRO-
GRAM AND EXCELLENT
FRINGE BENEFITS.
REX INDUSTRIES
17100 Francis
Melvindale, Mich.

(141)

JOURNEYMEN

WELDERS
TOOL MAKERS
MILL HANDS
LATHE HANDS
GRINDER HANDS
BORING MILL OPER.

MUST BE JOURNEYMEN
FIRST AND SECOND SHIFTS

CONTACT JIM MITCHELL
DOUGLAS TOOL

Div. of Pioneer Eng. & Mig. Co.
2400 E. 9 Mile
Warren, Mich.

AN EQUAL OPPORTUNITY
EMPLOYER

(137-141)

DIE DESIGNERS

All classifications, top
rates, paid vac., profit shar-
ing plan and long program.
313 PR 8-1580

DRAFTLINE ENG.

25527 Harper
(138-139)